

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.

Manuscripte nu se înapoiază.

ROMÂNUL

Zburdări ale oligarchiei.

(Cu lovitura de stat din Budapesta se petrece un lucru ciudat de tot.

Intreaga presă maghiară în legătură mai apropiată sau mai îndepărtată de partidele în joc, cheltuiește valuri de cerneală spre a mișca publicul față de actele ce se petrec în parlament.

Acum și ziarele din străinătate care nu cunosc bine împrejurările dela noi, surprinse de o asemenea îndrăzneală călcare de constituție și îngrijorate de această neașteptată dovadă a slăbiciunii regimului parlamentar care le face să se gândească la siguranța ordinii publice din propria lor țară, au început să se alarmeze.

Numai popoarele din Ungaria, inclusiv marea masă a celui maghiar, nu arată nici o neliniște, nici o nervozitate; zădarnic se tipăresc, pe nesfârșite coloane, pe-repețile dramatice, ale întâmplărilor urmate, zădarnic se răsfoiesc vocabularele spre a se găsi, cele mai exagerate, cele mai drastice expresiuni pentru înfierarea lui Tisza. Lumea rămâne liniștită. Sentimentul ce încearcă nu seamănă nici pe departe cu acea mișcare de revoltă ce aprinde sufletul omenesc în fața marelor nedreptăți reale și care împotriva a sute de mii de baionete, mătură pe reprezentanții nelegiurii cum mătură un uragan frunzele uscate. Sentimentul mulțimei în fața rapoartelor atât de bogate în amănunte melodramatice, în declarații mari, nu este de cât acela care-l încercăm în fața unei reprezentări spectaculoase de teatru,

sau la cetirea unui roman, ai cărei eroi nu au existat decât în fantazia autorului.

Care să fie cauza acestei ciudățenii?

De unde acest calm al maselor?

De unde aceasta liniște din partea tocmai a acelor pe care s'ar părea că chestiune-i privește mai mult ca pe ori-care?

Răspunsul este foarte simplu.

Masa cu puternicul ei simț de intuiție își dă seamă că cea ce se petrece nu are de a face nimica cu tragicul fatalităților istorice.

Pentru că o ciocnire între factorii vieții publice să provoace o mișcare vie în masa publicului, o mișcare care la un moment dat să implice intervenirea lui atât de puternică, pentru unul sau altul dintre combatanți, se cere că aceia care o provoacă să reprezinte aspirațiile acestui public, se cere ca conflictul lor să fie nu un conflict de persoane — disimulat sub o frazologie bombastică — ci un conflict de interes și tendinți opuse ale unor clase sociale sau ale unor grupe etnice pe care ei să le reprezinte în realitate.

Priviți lucrurile în lumina acestui criteriu și întrebați-vă. Ce reprezintă Tisza și ce reprezintă opoziția?

Oare voiește unul să sfarme oligarchia, pe care celalalt o susține. Voiește vre-unul dintre ei să înlăture regimul fărădelegii care oprimă naționalitățile și perpetuează stăpânirea oligarilor decrepizi ce apasă greu chiar și asupra marelui părți a poporului maghiar: să o măture denunțând absurditatea pretențiilor nimicirii naționalităților care le servește pentru menținerea regimului lor?

Urmărește vre-unul emanciparea vre-uneia din clasele sociale apăsate?

De loc. Și unii și alții reprezintă interesele aceleiaș clase. Tot spectacolul este o comedie.

Cum voiți ca publicul să încerce alte senzații decât cele pe care le are în fața spectacolului unei piese de teatru mai bine sau mai prost jucată?

Observați atitudinile și declamațiile eroilor? Nu vă surprind pozele lor atât de dramatice și frazele lor atât de răsunătoare. Asemenea atitudini și asemenea fraze nu se pot întâlni decât în piesele teatrale sau în romane. Acolo autorul are tot timpul să se gândească la efectul ce va produce.

Când însă omul este într'adevăr cuprins de sentimentul de revoltă, când sufletul lui începe să clocotească sub palmuirea nedreptății pe care o apără, lucrurile se schimbă total. Atunci omul nu mai are timp și nici putința să rostească imprecățiuni și injurături și nici să-și studieze atitudinile.

Revolta reală este mută.

Este ceva foarte grav, o realitate înfiorătoare pe care generațiile următoare pot să-o transforme în roman foileton dacă voiesc, dar în fața căreia publicul contemporan, este ori cuprins de groază, ori împins în luptă prin necesitatea de acțiune ce se dezlanțuie în el în fața dreptății sale care trebuie să biruiască sau a interesului său care este primejduit.

Scenole din Budapesta sunt așadar reprezentări teatrale în care nu cred nici cei

VREMUIEȘTE!

Ce zi duioasă!

Se 'nvălușă

O feerie...

Nu mai adie

Dulci mângăieri

De primăveri!

Domol coboară

Umbre ce 'nfioară

Plăpândeale flori...

Pe când dintre nori

Cad picuri grei

Pe ochii mei!...

Viora din Blăhor.

Vasile Conta

(Cu prilejul celor treizeci de ani dela moartea filozofului).

De Octav Mînar

Simbolul eternității și al morții — uitarea, a început s'acopere cu vălul său figura nemuritoare a lui Vasile Conta, cugetătorul care împreună cu Eminescu a încheiat o gândire filozofică și originală, într'o vreme când a gândi filozoficește — erai expus ridicolului în țara noastră.

Din cauza aceasta, Conta a trebuit să învețe alte științe pentru cari nu a avut nici o înclinațiune, dar care îi deschideau drumul spre orizonturile fermecătoare ale apusului¹⁾.

Un erou al sărăciei și al prejudecăților sociale, Conta a luptat ca și Eminescu cu valorile vieții din copilărie, numai să poată ajunge mai eurind spre limanul dorit. Triumfător, el a avut soarta celor învinși, căci a plătit cu moarte timpurie clipele de fericire aparentă.

Disprețuind sgomotul și lauda nechibzuită, Conta s'a călăuzit în scurta lui viață d un adevăr — pe care l-a sintetizat admirabil în următorul axiom:

„Vanitatea este un călător întârziat ce bate

¹⁾ A făcut studii comerciale și dreptul la Anvers, trimis de societatea de ajutor Fătu-Pogor, a cărui scop era să formeze profesori pentru școlile comerciale cari erau la început.

la poarta sufletului omenesc. Cei slabi, dornicii de glorie, în fine indivizii cari speră să se ridice în societate fără de muncă, vor primi cu multă dragoste și alai pe acest strălucit oaspete. Însă oamenii de știință, filozofii visătorii timpului cari urmăresc un ideal în viață, nu se vor osteni să deschidă măcar o poartă acestui drumet, temându-se să nu li-se tulbure liniștea lor sufletească²⁾.

Totuși împrejurările l-au silit să primească sub guvernul I. C. Brătianu un portofoliu ministerial, căci de fapt disprețuia politica lipsită de un ideal măreț — de idealul naționalismului nepătimaș, prefăcut în vorde de paradă în gura demagogilor politici d'arunci, cari găseau că acest sentiment e de prisos culturai și vieții publice românești.

Conta și Eminescu erau de altă părere. Cu toate că amândoi studiaser în străinătate, unde de pe catedrele universitare se vânturau idei subversive și problematice, ei au rămas neatinși în credința străbună din mijlocul căreia se ridicase.

Alecsandri își avea partea de merit de a fi reînviat și poetizat cu sinceritatea simțământului naționalismului, dar această flacără nu mai avea o așa de mare tărie ca să poată întretine căldura entuziasmului pentru vremurile noi. A trebuit un Conta, un Eminescu, ca să fie simțită cu ini-

²⁾ Maximă inedită, din colecția mea de manuscrise ce le posed dela artistă Maria Bălușescu, o prietenă intimă a filozofului.

care le joacă, cu tot limbajul umflat al presei lor. Cel mult pot fi induși pentru câțva timp în eroare străinii care nu cunosc relațiile de aici.

Asemenea reprezentatii sunt foarte obicinuite în rândurile diferitelor oligarhii când — nevăzând primejdiă situației lor — se simt destul de tari spre a zburda.

Ele caracteriză orbirea clasei domitoare în care se petrec și sunt totdeauna un preludiv al prăbușirii regimului lor.

Nici odată o clică nu e dispusă să zburde mai mult decât atunci când deține puterea fără a corespunde unei necesități în stat, fără a îndeplini o funcțiune reală care să împuie o muncă reală. Și nici odată un regim nu e mai aproape de prăbușire decât când activitatea lui este o minciună.

În vreme ce însă aceasta comedie parlamentară se desfășură, amuzând lumea, în adâncul marelor mase sociale și etnice fermentează dreptatea strivită în picioare peste care saltă în danțuri orgiace comediantii de azi pregătind adevărata ciocnire de mâine.

Explosia acestei dreptăți strivite va mătura pe zburdătorii de astăzi făcând loc adevăratului regim democratic în această țară.

Atunci nu va fi nevoie de cuvinte drastice, căci drastice vor fi însuși faptele.

Presa străină despre anarhia parlamentară din Budapesta. Presa vieneză în genere se exprimă cu regrete despre cele petrecute Marți în camera ungară.

„Neue Freie Presse” scrie:

„Și astăzi stăm uimiți, când ne gândim cum a putut intra poliția în cameră, cum a târât de acolo 38 de deputați și cum în urma acestei fapte nemai pomenite a putut să treacă o zi întreagă, fără să se deslănțuiască un uragan de revolte dela un capăt la altul al țării. Tablou îngrozitor, când un parlament european poate fi pângărit de teroarea polițienească, fără ca în momentul acela să izbucnească cu forță elementară revolta țării. În felul acesta toată încrederea ce o are poporul în făuritorii de legi, se distramă. Introducerea lui Pavlik în camera ungară rămâne o vecinică pată de rușine pentru parlamentarismul

modern. E o adevărată catastrofă pentru soarta unui parlament, când președintele lui trecând peste regulamentul camerei, lasă cale liberă teroarei, sprijinindu-se numai pe puterea ce i-o dă o majoritate fanatizată. Austria de azi înainte îngrijorată va trebui să privească desvoltarea crizei primejdioase a vieții parlamentare ungare. Patimi urite se vor deslănțui în camera ungară și e chestie de timp numai, când o să străbată și în stradă lupta parlamentară și ce proporții o să ia aici, cum s'a întâmplat sub Baden în Viena.

„Fremdenblatt” laudă procedura energică (!) a lui Tisza și se bucură că în sfârșit, prin înfrângerea opoziției, s'au putut vota și în camera ungară reformele militare.

„Reichspost” pune lovitura de stat a lui Tisza în contul intrigilor politice din Ungaria. Judecătorul păcatelor parlamentului ungar nu a fost de astădată austriacul Bach, ci un ungar neaoș, contele Tisza.

Ziarele berlineze se ocupă numai fugitiv cu evenimintele din Ungaria. Cele liberale condamna fără excepțiune procedura ilegală a lui Tisza.

Comedie parlamentară. Am spus într'un prim articol din zilele trecute, pentru ce nu se pot în-sufleți masele de ceea ce se petrece în parlamentul țării, pentru ce atitudinea opoziției unite nu deșteaptă simpatii în jos la popor, ci din contra îl lasă rece și nepăsător. Pentru că nimic din ceea ce se face acolo sus nu are în vedere binele poporului, nu urmărește înlăptuirea de reforme favorabile intereselor mulțimii și prin ele crearea Ungariei moderne, ci exclusiv numai interese personale. Nu pentru interesele țării s'a înscenat comedia de ieri și de alaltieri în camera ungară, dar și dacă putem vorbi de o luptă parlamentară în momentele de față, mobilul ei departe de-a fi un ideal sfânt pentru care să se poată în-sufleți popoarele țării, rămâne să-l formeze interesele de cari ne-am ocupat în articolul menționat, interese de ordin pur personal. Am accentuat că între proiectul de reformă electorală al opoziției și acela al guvernului nu găsim nici o deosebire esențială. Ambele urmăresc deopotrivă menținerea stării privilegiate a rasei maghiare și a claselor suprapuse.

Și acum vine „Budapesti Hirlap” organul oficial al claselor privilegiate, cel mai în măsură de a cunoaște gândurile și intențiile potentatilor maghiari, și confirmă deplin spusurile noastre. Căci iată descrie la sfârșitul primului său articol de astăzi, ocupându-se în partea primă de cauzele anarhiei parlamentare, dându-ne și aici nouă dreptate în toate:

„Avem convingerea nestrămutată că ori care ar fi sfârșitul luptei parlamentare, fie că ar învinge opoziția, fie guvernul, prea puțină impor-

tanță poate avea acest sfârșit asupra sorții marilor probleme ce așteaptă să fie rezolvite. Acelea le va rezolvi deopotrivă și în acelaș sens majoritatea actuală ori o nouă majoritate, actualul guvern ori un nou guvern. Căci cine ar putea afirma că în momentul în care am ajuns la fringerea pâinei, Justh nu va rămânea singur cu socialiștii, francmazonii și agitatorii săi naționaliști. Cine ar putea crede că un conte Károlyi, președintele lui Omge, ar putea primi vre-odată să fie stegarul lui Kristoffy? Citează cineva să presupună, că autorul „Clopotelor amușite” s'ar putea alia vre-odată cu un Vlad și cu ceilalți tovarăși ai acestuia? Ori crede cineva că un Kossuth, Apponyi ori Andrássy își vor putea renega vre-odată trecutul, jertfindu-și credințele pe altarul lozincelor moderne?

Lupta actuală din parlament nu va produce nici o schimbare esențială, de tactică ori de principii, și nu va fi înregistrată în istorie, decât curat numai ca o luptă de ordin personal”.

Și „B. H.” e azi de o sinceritate ca nici unul din celelalte ziare maghiare.

Serbările presei în București.

(Dela corespondentul nostru.)

Ideia unei apropieri între ziaristii români de pretutindeni este, fără îndoială, dintre cele mai fericite — și sindicatul confrăților bucureșteni nu putea alege un moment mai potrivit, mai simbolic decât acela când pun piatra fundamentală a palatului, a casei lor. Fiindcă marile serbări populare cari s'au desfășurat în zilele de 19, 20 și 21 maiu au avut această menire de a accelera începerea zidirei. Se nădăduiește că în scurtă vreme adăpostul societății confrăților noștri din capitala regatului va fi zidit — și, într'adevăr, reușita, atât materială cât și morală a serbărilor, îndreptățește această speranță.

Ideia unei apropieri între muncitorii condeiului din toate hotarele românești a trezit în sufletele noastre, ale ziaristilor români de pestet hotare, bucuria și aprobarea cea mai vie.

Ca reprezentanți ai spiritului public din atâtea țări, noi ziaristii suntem cei întâi chemați a desăvârși unitatea de suflet

ma și nu vorbită cu gura. Ceeace se simte și se respectă adânc, se pronunță arareori”.

La acest dualism sufletesc înăscut, s'a alipit mai târziu și personalitatea viguroasă a povestitorului Creangă.

Societatea literară „Junimea” a cărei membru a fost Conta, — nu putea să se împace de loc cu ideile așa zise antisemite a noului membru. În special d. P. P. Carp ironiza părerile naționaliste a lui Conta, — păreri care l-au încununat cu lauri în ziua de patru Septembrie 1879 — când a rostit în ședința adunării deputaților, acel magistral discurs pentru combaterea art. 7 din Constituție propus spre revizuire.

Chiar d. Maiorescu primise cu răceală ideile naționaliste a lui Conta.

Fiindcă cugetătorul avea o fire închisă, ne-discutând sau necerind aprobările nimănui, era tolerat la „Junimea”, mai ales că studiile sale atingeau probleme de filozofie pentru care societatea avea o deosebită înclinațiune. Și dovada afirmărilor mele, va face-o fragmentul de scrisoare inedită, pe care Conta o adresează lui Vasile Pogor, la 6 Septembrie 1879 din București:

„Poate din toți junimiștii: tu, Eminescu, Creangă și Iacob Negruzzi aveți dreptul la stima mea.

Am avut întotdeauna o admirație pentru oamenii cari sunt conduși în acțiunile lor de o sinceritate neprefăcută. E ceva par'că născut în firea mea de a descoperi și a înțelege caracterele. Desigur că și d. Maiorescu și d. Carp sunt personalități, — dar prea înaintate pentru spiritul vremii în care trăim. Cum vrei prietene Pogor să fiu cosmopolit, înainte de a fi înțeles o doctrină mai folositoare spiritului românesc?

Eu cred că bunul simț e suficient să ne învețe, dacă'l avem că: un popor și mai ales unul așa de mic și dușmanit ca al nostru, ar trebui să cunoască acea măreață doctrină, acea religie a popoarelor care se întrupează în următoarea axiomă: cunoaște-te pe tine, de ai timp, (vezi cuvântul de timp joacă la mine rolul de cauzalitate) — cunoaște pe vecini, — apoi cunoaște lumea!

Observă diferența, totuși d. Carp a găsit că discursul meu din parlament a fost mai mult istoric decât practic și dacă a făcut senzație se datorrește faptului că toate discursurile patriotice impresionează. O fi având dreptate d. Carp, dar trebuie să înțeleagă că tot ce pornește din inimă e frumos, e un gest pe care un politician din gruparea junimistă nu l-ar putea face niciodată cu atâta sinceritate și convingere; de ce! d-ta prietene Pogor o ști mai bine decât mine”.

Mirarea dela început că: nitarea a voit să ne facă par'că în ciudă acoperind cu vâlul său figura lui Vasile Conta, își are explicare în dușmănia

și lașitatea contimporană care nu privea cu ochii mulțamiți ridicarea acestui filozof patriot.

Adagiu d. Iacob Negruzzi, din necrologul publicat cu ocazia morții lui Conta, ne dovedește încă odată că: „el a fost mai mult apreciat în străinătate decât în țara sa”.

Azi, când trei-zeci de ani se împlinesc dela moartea lui Conta, — mormântul părăsit de Iași n'a fost udat de lacrimile recunoștinței — tocmai de acci cari în orice ocazii ne asurzesc cu fari-seismul lor naționalist.

O durere adâncă îmi strânge inima, par'că văd umbra filozofului care ne zâmbeste ironic repetând ca o rugăciune de seară:

„Târziu... când își vor verifica conștiința, vor înțelege că trebuia să înlătore ceața misterioasă în care a fost învăluit sufletul lor rătăcit”.

Iași, Aprilie 1912.

O opiniune poate avea o origine afectivă, mistică sau rațională. Originea rațională e cea mai rară.

Medicul creiază opiniunile noastre. Pasiunile și interesul le transformă.

Gustave Le Bon.

²⁾ Eminescu. Din manuscrisele inedite dela „Academia Română”.

³⁾ Fragment dintr'o cugetare inedită.

a poporului nostru risipit. Prin condeiele noastre un public comunică cu celalalt, ni-zuințele, bucuriile și suferințele unora sunt împărtășite de ceilalți; prin noi se săvârșește zilnic, între milioanele de sub atâtea stăpâniri, schimbul sufletesc întru desăvârșirea unității de suflet. De aceea noi — și fără îndoială publicul nostru cetitor — am primit cu vie bucurie ideea unui congres al ziaristilor români de pretutindeni.

Dar n'a putut fi un congres — și oricât ar fi contribuit la aceasta cauzele cari pândesc orice început, trebuie s'o mărturisim că pricina cea mare am fost noi ziaristii cei din afară de regat, cari n'am răspuns invitației decât prin 6 delegați, între cari abia 4 profesioniști. Și se anunțaseră peste 20.

Pentru ce am lipsit în număr atât de frumos? Să fie lipsa de încredere în posibilitatea unui congres al tuturor ziaristilor români și în rodnicia lui?... Nu putem să ne ascundem regretul că au avut confrății noștri din București să fie cercați de mahnire și de o ușoară desiluzie...

Trebuie totuși să ne bucurăm și de roadele modeste pe cari le-a avut întâlnirea celor câți-va gazetari din afară de hotarele României cu cei mulți din București. S'au stabilit, în primul rând, legături din cari interesul unora pentru ceilalți va fi în câștig, legături prin cari publicul cetitor al unora și al celorlalți se va împărtăși. În cercuri mai restrânse prietenești s'a putut discuta chestia participării noastre în sindicatul ziaristilor bucureșteni; s'au discutat tot felul de posibilități. S'a început am putea spune, pregătirea terenului pentru lucrările viitorului congres, iar desăvârșirea pregătirilor se va putea face de ficcare până la data congresului care va avea loc, probabil, tot în București.

Legăturile dintre noi și confrății din România se vor strânge și se vor înmulți și cu prilejul balului presei românești dela noi, care va avea loc, neapărat, în carnaval și, probabil, în Arad și la care vom avea bucuria să salutăm pe numeroșii reprezentanți ai presei din România.

Serbările și banchetul.

Cu toate că în aceleași zile capitala României mai avea serbări populare ale Societății pentru protecția animalelor în grădina Cismegiu apoi alergări de cai și bătaie cu flori, parcul Carol a fost foarte cercetat de bucureșteni ca și de numeroșii provinciali, cari au avut obișnuita reducere de 50% pe căile ferate.

Timpul, deși în ajunul serbărilor se arăta nestatornic, a fost numai frumos în cursul celor 3 zile, așa încât toate punctele bogatului program de distracții publice au putut fi executate.

Numeroșii artiști ai teatrelor bucureștene au stat la dispoziția sindicatului — și pe scena din palatul Industriei, în fiecare seară, s'au jucat piese scurte de artiști reputați, s'a cântat, s'a recitat.

Pe ziua de Duminică la ora 10 și jumătate era fixat „congresul”, dar cum până la această oră abia veniseră de peste hotare atâtea ziaristi câți au venit, a trebuit să se renunțe la congres — și pe a doua zi Luni s'a dat de cătră Sindicat o masă în onoarea ziaristilor-oaspeți și pe care au

onorat-o și unii invitați mănuntori din afară de redacții ai condeului. Masa a avut loc într-o sală a pavilionului regal la ora 1 p. m.

Au participat dnii N. Procopiu, presidentul sindicatului și directorul ziarului „l'Independance Roumaine”, Virgil Arion preș. Ligei Culturale Lahovary, directorul ziarului „La Roumanie”; Aurel C. Popovici; Zamfir Arbore, Ionel Protopopescu-Pache, ajutor de primar al capitalei, Nicu Popovici, deputat, Jean Th. Florescu, Nerva Hodoș, bibliotecar ajutor al Academiei Române, Marin Demetrescu, directorul liceului „G. Lazăr”; Ion Scurtu, Vasile Rusu, avocat, Ignatie Mircea, Ioan Teșu, preș. soc. „Carpații” Baboianu-Droc.

Apoi următorii 6 Oaspeți: dd. Dori Popovici, deputat în dieta Bucovinei, Chisanovici, deputat în dieta Bucovinei, Cavalor de Zopa, redactor al ziarului românesc scris în nemțește „Die Wahrheit”, Voicu Nițescu, director al „Gazetei Transilvaniei”, I. Brotea, redactor la acelaș ziar și R. Cioflec, redactor la „Românul”.

Între membrii sindicatului am remarcat pe dnii I. Gorun (Al. Hodoș) casierul sindicatului, G. Ranetti, secretarul. G. Dumitrescu Câmpina, directorul ziarului „Universul”; I. Popescu, șef-redactor al aceluiaș ziar, Streitmann șef-redactor al ziarului „La Politique, A. Ranetti iunior, șeful biroului de presă și ziarist, N. Marinescu, Vasile Rusănescu, C. Scurtu, Dușu, Boțan, Durand G. Cristodorescu, frații G. și I. Vasiliu-Berești, G. Nicolau, R. Dragomirescu, I. G. Stojan, N. Istrati (ziaristul), N. Șeișanu.

S'au rostit la șampanie numeroase discursuri.

Iată, între altele, în întregime frumoasele cuvinte prin cari d. N. Procopiu, președintele sindicatului salută pe ziaristii de peste hotare:

„Domnii mei și stimați confrăți,
„Sunt fericit și mândru de a vă aduce aici salutul de bunăvenire în numele „Sindicatului ziaristilor” din București.

Serbările organizate de sindicat au negreșit un mobil profesional. Ele au drept scop de a ne procura mijloacele bănești pentru a clădi un adăpost ucesor pasări cântătoare ce sunt ziaristii.

Dintre toate menirile, în adevăr, aceea d ziarist implică cel mai mare idealism, cea mai desăvârșită uitare de sine. Soldat al unor principii și al interesului general, fie într'un câmp, fie într'altul, ziaristul luptă fără ambițiune decât aceea de a birui, știind că onorurile izbândeii vor reveni generalilor cari au condus bătălia.

Este dar un act de înaltă dreptate ca la rîndul nostru, ca gruparea profesională, să ne gândim la aceea ce ziaristul nu se gândește individual, adică să avem grija zilei de mâine.

Dar, Domnii mei și stimați confrăți, aceste serbări cu caracter profesional capătă o amploare adevărat națională prin participarea d.-v. gazetari distinși și încercați din țările locuite de Români.

Dacă, mulțămită unor împrejurări fericite, ziaristica din regatul român, a putut să ia o dezvoltare tehnică mai mare și să capete un răsunet mai adânc în opinia publică, noi nu uităm însă că primii dascăli ai românismului ne-au venit de peste munți, nu uităm întâietatea d.-v. pe domeniul tiparului, nu uităm marile pilde de bărbăție cetățenească ce ni-le-ați dat și continuați a ni-le da cu o vitejie admirabilă pentru apărarea țărilor naționale.

Prezența d.-v. printre noi este un eveniment fericit, care nu poate avea decât consecințe fericite. Ea va stabili o solidaritate și mai strînsă între toți aceia cari țin în mână o pană românească, dincolo și dincoace de granițe politice, granițe de stat, iar nu de neam. Și nu mă îndoiesc că într'un viitor apropiat ziaristica română va fi considerată ca o adevărată putere în stat, după cum este în țările occidentale.

Atunci aceasta formulă după care presa este a patra putere în stat și care până acum la noi este mai mult un cuvânt de spirit va deveni o sinceră realitate.

Și fiindcă este vorba de puterea presei în Occident, să mi dați voie să vă citez următoarele cuvinte, rostite de dl Poincaré, actualul prim-ministru al Franței, la banchetul anual al presei republicane:

„Opera pe care am întreprins-o cu ajutorul atât de binevoitor și de desinteresat al bărbaților celor mai eminenți din partidul republican nu ș'ar putea ajunge țânta fără colaborarea d.-v. fărnică. Sub controlul d.-v. gândim, vorbim, lucrăm. D.-v. explicați opiniei publice proiectele și hotărârile noastre. Fără d.-v. nu ne-ar cunoaște nimeni, nu ne-ar înțelege nimeni, și nici noi nu am cunoaște pe nimeni fără ajutorul d.-v. Nu am avea nici aux, nici glas fără ajutorul presei. Și puteți fi convinși că intențiunile și actele noastre vor fi totdeauna inspirate de sentimentele ce vor căpăta aprobarea d.-voastră”.

Din nenorocire noi jurnaliștii români nu am ajuns încă să avem situațiunea pe care oamenii de stat din celelalte țări civilizate o recunosc presei.

Acolo însă trebuie să tindem și negreșit că asigurarea independenței materiale a ziaristului este o condițiune a prestigiului său. Aceasta și este una din principalele meniri ale sindicatului.

Încă odată, în numele ziaristilor din sindicat, vă exprim călduroase salutări și mulțămiri pentru venirea d.-v. printre noi.

Bine a'ți venit.

Trăiască frații Români!

D. G. Ranetti, secretarul sindicatului cetește o frumoasă scrisoare a dlui N. Iorga.

Iată-o în întregime:

La masa care reunește pe răspânditorii de idei, din tot cuprinsul neamului nostru, a-și fi venit bucuros să-mi iau locul îndeplinindu-mi și o datorie.

A fi ziarist este astăzi o cerință a timpului pentru ori cine simte în el că poate ajuta curățirea morală, conștiința națională, înălțarea idealistă a unui neam care și caută încă și hotare firești și originalitate sufletească și solidaritate în urmărirea celor mai înalte scopuri ale vieții unui popor.

Când urmând pe calea care începe a se lămurii, poate prea încet, presa va lua asupra și întreaga ei sarcină, a fi ziarist, va fi un titlu de gloriefață de națiune care va ști să fie recunoscătoare celor ce vor fi ajutați la ridicarea ei prin scrisul lor de credință și de îndemnuri nobile.

Rugându-vă a mă crede și pe mine ziarist și a acorda aceeaș binevoitoare atenție operei grele de care mi-am legat viața și care pentru a fi îndeplinită cere multă bunăvoință, vă urez bună petrecere”.

N. Iorga.

După cetirea acestei scrisori dd. V. Arion, președintele Ligei Culturale, și N. Iorga secretarul ei general sunt aclamați membri onorari ai sindicatului ziaristilor.

D. Dori Popovici, în cuvinte calde arată rolul presei în România ca și al celei din afară de hotarele ei.

Adresează celor de față salutul Bucovinei și urări pentru luptele viitoare ale presei românești.

D. Voicu Nițescu scriitoază în câteva linii figura luminoasă a lui Bariț, care n'a fost numai ziarist, ci totodată factor hotărâtor pentru cultura românească din acele vremuri.

D. Ioan T. Florescu, în cuvinte mișcătoare face apologia ziaristului român de peste hotare.

Dl Gh. Ranetti ia cuvântul adesea spre a comunica, în calitate de secretar, darurile făcute pentru palatul sindicatului de dnii: Marinescu-Bragadiru, 5000 lei; I. Dumitrescu-Câmpina 6000 lei, Ionel Protopopescu-Pache 500, I. Teșu 200, Ignatie Mircea 300, Dumitrescu, prim-casier al primăriei București, 400, Jean T. Florescu 500 și Nicu Popovici 300 lei.

Între alți oratori au mai vorbit la cererea generală, dnii Zamfir C. Arbore. D-sa vorbește despre Basarabia, arătând politica ce trebuie urmată

!!**Gratis** nicăiri!!

dar cu prețuri ieftine

DANTELE, CORDELE, ARTICLI, ȚESUȚI, se capătă nu-

mai în filiala magazinului Budapestan de dantele în ARAD,

bulevardul Andrassy numărul 20 [Palatul El. Fischer].

de frații noștri de acolo. Ii răspunde, în câteva cuvinte, d. Nerva Hodoș.

Virgil Arion, președintele Ligei Culturale, pune în adevărată lumină figura omului de știință și apostolului neobosit și modest totuși, care a fost Gheorghe Bariț. Cuvintele președintelui Ligei, care a știut să evoce icoana marelui nostru înaintaș, au stârnit îndelungi aplauze.

În sfârșit d. Aurel C. Popovici, luptătorul neobosit și totuși veșnic tânăr, neputând să reziste cererii generale, ne-a desfășurat, în frumoase cuvinte, toată bărbăția și căldura sufletului său. D-sa a găsit o notă în adevăr mișcătoare, făcând ziaristilor rugămintea să cultive unii pentru alții dragostea propovăduită de Isus Cristos. A făcut apel la bunăvoința și sentimentele lor românești ca să contribuie la încetarea luptelor personale în presă.

Oratorul în a cărui minte, ca și în ale noastre ale tuturor, stârnește obsedant gândul acestor noi nenorociri căzute pe Banatul românesc, a făcut ziaristilor rugămintea să vie în ajutorul celor ruinați, pe calea tiparului.

Au fost frumoase cuvintele cu cari d. I. Protopopescu-Pake și-a însoțit darul. Și au mai vorbit frumos dnii I. Tețu și V. Rusănescu.

Ziaristii de peste hotare nu vor putea să uite niciodată dovezile de ospitalitate românească pe cari le-au avut dela toți membrii sindicatului, începând cu președintele; dar nu pot să uite îndeosebi pe președinte, pe d. G. Ranetti, secretarul, pe dnii: Atanasie Ranetti, Ion Gorun, I. Popescu și V. Rusănescu.

Indureratidar nu umiliți

Correspondentul din București ne-a comunicat la timpul său, modul cum s'a desfășurat comemorarea Basarabiei dimpreună cu un rezumat așa cum au permis limitele unei corespondențe, monumentalul discurs ținut de d. N. Iorga în seara de 16/29 maiu.

În așteptarea publicării textuale a acestui discurs dăm astăzi un rezumat mai larg trimis de d. Traian Țăranu, a acestui discurs care prin înălțimea lui de cugetare și prin sinteza puternică a simțământului românesc față de actul hoției Basarabiei constituie, un monument de eloquentă, de gândire și de simțire românească.

În cuvinte lapidare, în formule de o putere cum numai acestui titan al culturii române îi este dat să crezeze, găsim concretizată nu numai mândria rănită, dar nu îngenunchiată a sufletului românesc față de dureroasa împrejurare care a provocat acest discurs, dar bătăile de inimă ale întregului neam românesc subjugat ale cărui speranțe nu voiesc să moară și nu vor muri nici odată.

Apărând pe scenă uriașul blând al gândirii naționale democrate și muncitorul neobosit pe ogorul românismului, a fost primit cu ropote puternice, care au durat multe minute. Ni-se tot spune, că Bucureștiul ar fi cosmopolit. Un afiș roșu lipit pe străzile capitalei, anunță că noi ne vom aduna aici ca să plângem, să oftăm. Nu ne-am adunat, nici ca să plângem, nici ca să oftăm, nici ca să aruncăm și să sămănăm cuvinte de ură ori de răsbunare. Nu facem nimic din toate acestea, fiindcă este vorba de dreptul nostru. Pornirile sentimentale se îndreaptă către lucruri pe care nu le-ai avut și pe care n'ai dreptul să le ai. Dar noi vorbim aici de un drept pe care l-am avut și avem dreptul să-l avem.

A avea o țară, nu însemnează ca să ai răspândiți acolo funcționarii cu apucatu-

rile lor rele. A avea o țară însemnează să ai pe toți aceia, cari muncesc pământul în mod pașnic, a avea toate acele suflete curate. Și dacă este așa, atunci noi avem Basarabia. Pământul acel dintre Prut și Nistru, este pământ românesc în orice colț, de-asupra căruia plutește însă ca o iazmă o stăpânire străină.

Apoi înțepând cu o ironie aspră pe socialiștii români, cari nu văd mântuirea Basarabiei decât prin revoluție, urmează astfel: Omul este un suflet, care târește după el un trup, iar nu trupul lui îi târește sufletul. Noi nu suntem o nație de mișei, o nație de săraci. Cel dintâi pas spre nevoie este o înaintare biruitoare, lucru care se vede acum la noi. Pentru pierderea Basarabiei, noi nu suntem umiliți, căci n'am pierdut-o, ci ni-s'a răpit. Luarea acestei bucăți din trupul țării noastre, dacă este o durere, nu e nisă o rușine. Ea nu a fost operă decât a câtorva oameni fără de lege, cari se închinău împărăției turcești, singura învinsă de noi în războiul din 1812, învingere care a fost plătită cu Basarabia noastră.

Nu am fost noi românii învinși, noi poporul care plângem astăzi țara răpită, ci alții pentru cari noi am plătit. În războiul franco-german din 1870, pierderea Alsaciei și Lorenei de către Franța, nu e privită de francezi, decât ca înfrângerea imperiului lui Napoleon III, iar nu a poporului francez, care speră că va redobândi provinciile subjugate de germani. Tot așa și cu noi, cari n'am fost părtași direcți ai acestei răpiri. Afară de aceasta în anul răpirii 1812, România nu era, o Românie mare și liberă, care putea să aspire la idealuri mari.eram desbinați în două țărișoare, care erau aproape mereu în ceartă. Nimeni nici nu prevedea măcar vremea în care România va putea exista. Erau în aceea vreme boieri, cari s'au bucurat timp mai mult sau mai puțin de stăpânirea creștină și peste Prut. Ceva și mai mult. În acele vremi erau despărțiți în două tabere și nici nu exista conștiința națională în sufletele lor, cari au trecut fără protestări, sub scutul pravoslavniciei Rusii. Nu plângem dar răpirea Basarabiei, ea a fost opera câtorva oameni ticăloși, iar nu opera de durere a unor învinși. Aceste împrejurări fac ca nouă să nu ne fie rușine de această pierdere, ci să simțim durere. Și durerea noastră este cu atât mai puternică, cu cât oricât am răscoli acele timpuri, nu găsim un nume pe care să-l slăvim, înaintea căruia să ne plecăm genunchii, un erou, în persoana căruia să se rezume durerea noastră. În toată Moldova nu s'a găsit în aceea vreme un singur boer, care să intruzeze pe acest erou național. Când astăzi s'au făcut slujbe în biserici, noi n'am știut pentru cine le facem. S'au făcut în unele părți pentru feciorii din Basarabia, morți în pustiiile asiatice, ca să scoată din noroi un steag, pe care fii lui, l'au lăsat să se terfelească. Aceiaș durere o are și Suedia, care când a pierdut în acelaș an cu noi Finlanda la 1812, nu poate rosti astăzi un nume măcar, de care să fie legat un act de eroism săvârșit în această împrejurare. Nouă ni-s'a răpit Basarabia în timpul când nu exista o Românie, când nu exista o clasă stăpânitoare, care să reprezinte toată mândria neamului, cultura na-

țională și spiritul acelei vremi. Noi n'am suferit această pierdere de pe urma înfrângerii noastre, ci de pe urma înfrângerii turcilor. Rușii creștini, au smuls pământ, drept recunoștință, tot dela creștinii, cari -au ajutat să câștige o biruință aproape pierdută. Să fim mândrii, că am pierdut ceea ce am pierdut, nu fiind biruiți, ci dintr'o greșală a altora. Ori un popor plin de energie, a cărui bază e munca, care nu privește spre alt cer decât al idealului, poate îndrepta orice greșală. Basarabia noastră, să n'o așteptăm dela Rusia liberă, căci un popor conștient nu îngenunche, nu cere de milă dreptul său. Iată de ce eu n'aș fi iscălit nici anumite telegrame, ce s'au adresat liberalilor ruși. Aceasta este milogeală. Un popor își câștigă dreptul pierdut în două chipuri, sau prin avântul nebiruit a sufletului său, sau prin mâna înarmată. În sufletul său trebuie să sălășliască durerea de urgia trecutului și să răsară speranța viitorului. Ne-am adunat aci, nu ca să plângem, ci ca să ne îmbărbătăm și să așteptăm viitorul. Oricât ar fi de mare durerea noastră, noi nu ne plângem și nu blăstămăm, ci aprindem candela sfântă a speranțelor, că ceea ce ni-s'a luat, va deveni iarăși avutul nostru, prin vrednicia întregului neam românesc și prin dreptatea lui Dumnezeu. Acestea le propovăduim noi, în vreme ce în altă sală, unii — socialiștii — bat câmpii. Acești oameni, cari pretind că luptă pentru libertate, nu fac altceva decât să sădească ura între clasele aceluiaș popor, pe când aici noi propovăduim iubirea și speranța. Căci orice s'ar face, orice ne-ar despărți, suntem un popor și unul singur.

Noi nu mai putem da crezământ nici făgăduielilor nesincere ale unui Durnovo, glas de sirenă, nici iluziilor naive, că revoluția socialistă din Rusia va distruge odată cu țarismul, și lanțurile Basarabiei. Speranțele noastre vii trebuie să le punem numai în puterile proprii și în biruința culturii naționale, pe care trebuie să o desăvârșim și să o răspândim în toate straturile noastre sociale și peste toate provinciile românești.

Ni-se aduce învinovățirea că ne lipsește energia. Noi astăzi nu facem decât să formăm curentul conștiinței. Dacă astăzi durerea noastră a găsit atâta răsunset, când sus nu pătrunde după cum trebuie, iar jos, unde sunt cei mai curați, cei mai harnici, domnește întunerecul, ce va fi atunci când mii de mii se vor trezi, se vor ridica la glasul conștiinței naționale? Când un neam întreg va învia, atunci, stăpânitorul străin va dispărea fără de urmă, gonit de puterea irezistibilă a sufletului național românesc și va face să ne întrebăm, pe ce drum a dispărut străinul.

Conferința avântată a d-lui Iorga, a fost cu vădit interes ascultată de numerosul public însufletit și foarte des întreruptă de aplauze bine simțite.

Festivalul a luat sfârșit la ora 12 din noapte.

La ieșire din sala Ateneului, numerosul tineret, statul de mâne în formație, l-a făcut d-lui Iorga o manifestație de simpatie sinceră până în Calea Victoriei.

Traian Țăranu.

„Dame inconștiente, Bărbați minori”.

În numărul nostru de alaltăeri, sub acest titlu, am publicat o corespondență din Timișoara, în care ni-se aducea la cunoștință, că mai multe românce de elită din localitate au fost văzute ca colectante pe străzi, la mesele și urnele de colectă publică a societății maghiare de caritate „Crucea Albă”. Corespondentul nostru ocazional arăta și scopurile acestei societăți, — cunoscute de altfel nouă tuturor — și concludea, că fapta femeilor române promovează interesele cele mai dușmănoase nouă, pentru că prin această faptă s'a dat un concurs cu adevărat inconștient la desăvârșirea operei de maghiarizare a cine știe câtor copii săraci ai noștri.

Mărturisim c'am rămas stupefiați în fața unei fapte atât de stranii, în fața acestui simptom ce nu s'a mai putut întâlni niciodată în societatea românească, nici chiar la cele mai extreme periferii ale ei, unde barierele izolației noastre sociale sunt aproape definitiv surpate și sentimentul de demnitate națională strivit până la inconștientă de multiplele influențe ale unui mediu de austeritate absolută.

Cetmobil le-a împins pe damele din Timișoara — ne întrebam — să se exhibeze pe stradă la mese de colectă, pentru o societate care practică pe seama noastră raptul celui mai mizerabil ienicerism moral? Se putea să facă acest lucru femeile noastre de elită în Sibiu, în Brașov, în Arad, în Blaj, în Abrud, în Bistrița, în Șimleu ori în Oradea-mare, în Sighetul-marmației și în Sătmar chiar? Și răspundeam singuri, că nu!

Și iarăș mărturisim, — eram supuși de-un sentiment din ce în ce mai desolant în fața rolului la care s'au putut preta femeile române din Timișoara. Nu găscam nici o explicație, nici o împrejurare atenuantă în favoarea lor și mâhnirea, durerea ce ne-a cuprins, ne-a stors expresii de desaprobară, poate prea tari, poate prea necruțătoare, ori poate prea puțin cumpanite chiar, — dictate însă, fără îndoială de sentimentul unei datorii imperioase, deși prea dureroasă pentru noi, fiindcă trebuia să ne facem o datorie elementară tocmai împotriva unei societăți de femei, asupra cărei ochii noștri s'au oprit întotdeauna cu cea mai caldă admirație. Și poate tocmai atitudinea paradoxală ce trebuia să adoptăm pentru o clipă în fața acestei societăți, explică — dacă a fost — o exagerare de zel în sarcina noastră.

Aveam convingerea că factorii de cădere din Timișoara ne vor ști da un răspuns, care să ne ridice de pe suflet povara, — spuneam atunci. Speram să ni-se dovedească spre satisfacția noastră, că fapta femeilor române a fost numai o scăpare momentară, pe care-și vor da toată silința să o repare.

Dar ne-am înșelat în așteptările noastre. Răspunsul ce primim azi e cu totul de altă natură. E un răspuns dictat și mai mult de impresia momentară, decât cum au fost expresiile noastre de desaprobară. O seamă din cei mai valoroși membri ai partidului nostru național din Timișoara, ne adresează, anume, o telegramă azi, în care cer pe autorul comentariilor noastre și declară că până să se poată răfui deplin cu autorul, până să poată primi o reparație deplină, refuză a limine ziarul nostru.

Las' că, în articolul nostru cu pricina, n'a fost numită nici una din damele colectante și nici unul din bărbații d-lor în primul loc responsabili, — întrebăm totuși: în senzul cărui principiu național românesc se încearcă pedepsirea unui om, care n'a avut alt sentiment, când a scris rândurile impricinute, decât pe cel al datoriei românești? Autorul, poate să fie un om care să nu cunoască, nu pe damele din chestiune, dar nici pe intelectualii noștri cari vin azi să-i ceară reparație. Se pot atribui oare în acest caz anume intenții? Și poate să știe oare, chiar redacția ziarului nostru, cari au fost damele colectante? Ne puteam noi oare închipui, că ele sunt dintre soțiile celor mai valoroși și conștienți membri ai partidului nostru din Timișoara? Puteam noi să fim așteptați la o destăinuire indirectă atât de dine — cum să zicem iarăș — paradoxală lucru mult mai înțelept, să fi fost preveniți pentru greșeala noastră, pentru exagerările noastre — dacă vor? La rândul nostru știam și noi să prevenim o atitudine — cum să zicem iarăș — paradoxală a intelectualilor noștri din Timișoara și puteam să punem mai multă grijă pe viitor în asemenea chestiuni, să le lăsăm la discreția — durere — a unor condeie, a căror austeritate morală, e mai îmblânzită de-o cunoaștere adâncă și indulgentă a atât de multiplelor noastre mizerii de toată categoria...

Pentru că, dacă vom cere să aplicăm retorsiunea dorită de intelectualii noștri din Timișoara, înseamnă să ne lipsim de însuși senzul luptei noastre naționale, în punctele ei cele mai dificile și delicate. Și dacă adevărul acesta e scăpat din vedere chiar și într'o societate de oameni atât de culti și atât de înălțați în demnitatea lor națională cum e cea a intelectualilor noștri activi din Timișoara, care mai poate să fie perspectiva luptei noastre?!

De ce ne-am mai sbate atâta în ghiarele ispitelor, dacă aceste au în adevăr putere asupra noastră și de ce n'am sări din capul locului, împinși de-o supremă desnădejde, în abizul ce ni-l cascade larg naționalității noastre — maghiarizarea?...

Dar sperăm să ne alegem împrumutat cu o prețioasă învățătură mai mult din acest caz, asupra căruia să cadă vâlul uitării din partea noastră.

Știri politice din Viena.

Impresia în Viena a primirii en-bloc a legii militare în parlamentul ungar.

Azi s'a meritat iarăș odată a cetti ziarele. Părerile și expunerile, cari se află în presa liberală din Viena, despre evenimentele mai recente din parlamentul ungar, sunt atât de interesante și caracteristice, încât nu se poate trece cu nepăsare peste ele, ci trebuie prompt registrate. Înainte de toate trebuie constatat, că demersul președintelui parlamentului ungar, contele Tisza, este aprobat de „Neue Freie Presse”, de „Neues Wiener Tagblatt” etc., fără nici o restrângere și rezervă. Dacă și privim cu cea mai mare obiectivitate la „lupta” dintre guvernul ungar, precum și „partidul național al muncii” și între așa-numita „opozitie”, totuși trebuie să credem că aceea, ce a făcut contele Tisza ieri, nu se poate îndreptăți și scuza prin nimic. Acesta ar fi cazul și atunci, dacă ținta urmărită de contele Tisza ar fi adevărat patriotică și de fapt aceea, de a salva reforma militară, amenințată de obstrucție. Dar este cunoscut doar, felul de cugetare a partidelor maghiare în întregitatea lor despre instituțiile armatei comune, se știe doar, că ele mai bucuras ar voi să rupă cât mai în grabă legătura cea mai puternică, care leagă de olaltă ambele părți ale monarhiei. Dacă guvernul maghiar și trabanții lui ar fi avut dela început în serios intenția de a trece în parlament reforma militară, ar fi avut ei destul timp și ocaziune în cursul de un an și jumătate, ea să înfrângă obstrucția prin mijloace de neobiecționat, în cadrele regulamentului camerei. Dar aceasta nici prin gând nu i-a trecut guvernului, ci a privit liniștit, fără ca să facă cea mai mică încercare serioasă de opunere, cum se apropie din zi în zi terminul luat în perspectivă pentru rezolvirea legii militare. „Partidul național al muncii” împreună cu prim-ministrul de mai înainte, contele Khuen-Héderváry, ba împreună chiar și cu obstrucționistii, a făurit un complot împotriva legii militare, împotriva drepturilor militare ale coroanei, ventruca să poată valida „rezoluțiunea cu privire la rezerviști”.

Numai după ce s'a aflat că absolut nu se vor da nici un fel de concesiuni naționale sau constituționale pentru primirea legii militare, și pe lângă aceasta s'a arătat, că soluția chestiei militare nu se poate amâna mai departe, s'a decis de a primi cu ori ce preț legea militară în speranța, că prin aceasta eventual se va putea împiedeca încă pe scurtă vreme largirea dreptului electoral în Ungaria și căderea hegemoniei maghiare. Aceasta judecată singur corectă a evenimentelor din parlamentul ungar este numai izolată exprimată în presa vieneză. „Neue Freie Presse” și „Neues Wiener Tagblatt”, cari sub regimul lui Baden au înfierat cu drept samavolnicie guvernului și a prezidiului în parlamentul austriac, aprobă azi fără nici o rezervă pe contele Tisza. Din inconștientă aceasta se vede lămurit ce interes mare are liberalismul de bursă internațional la menținerea și pe mai departe a sistemului corupt de până acum în Ungaria.

În cercurile parlamentare austriace e convingerea, că contele Tisza cu toată lupta la aparință atât de pătimășă dintre el și opoziție, a fost asigurat, că volnicieile lui nu vor afla nici o opunere mai serioasă. În împiedecarea reformei electorale sunt doar pe-o formă interesate toate partidele maghiare. În fața unui parlament, care nu și-ar mulțumi existența „alegenilor ungare”, ei care a ieșit din popor, n'ar fi cutezat Tisza nici când să joace pe dictatorul. Dar în socoata lui Tisza e o greșală foarte mare. El se va convinge în scurt timp că prin volnicieile sale, s'a răsturnat definitiv și sistemul pe care voia să-l mențină.

V i e n a, 5 iunie.

Austriacus.

**PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE
CASĂ DE CLAVIRE este a lui
FRANZ ȘI ALBERT RENNER**
Timișoara-Josefin str. Hunyadi 12

Mare asortiment de
PIANE, PIANINE ȘI HARMONII.
Calitatea cea mai bună. — Prețuri ieftine.

Cronică externă.

O notă circulară a porței către puteri. Poarta publică o notă circulară pe care a trimis-o puterilor și prin care motivează expulzarea italienilor. Nota arată că în urma dificultăților întâmpinate de italieni în expediția din Tripolis și Benghazi și față de neputința în care se află încă de a putea înfringe rezistența pe uscat, Italia a crezut că poate uza de toate mijloacele spre a sili guvernul turcesc la supunere și ca otomanii să cedeze provinciile pe cari italienii nu parvin a le ocupa. Guvernul otoman nu are nimic de obiectat față de avantajile pe cari Italia le are de pe urma superiorității sale pe mare, dar are dreptul să protesteze contra mijloacelor întrebuintate de Italia cari sunt contrarii dreptului ginților și principilor conferinței dela Haga, în disprețul umanității și a civilizației.

Nota reamintește masacrele din Tripolitania zicând că Poarta și-a impus atunci stăpânirea asupra freamătului de indignare și cererei de represalii și n'a răspuns cum era pe deplin îndreptățită să facă prin expulzarea italienilor. Această rezervă a Turciei a încurajat pe italieni să continue a viola intenționat usagiile unui război modern bombardând orașe deschise, aruncând din baloane și aeroplane bombe asupra populației și a trupelor în marș, oprind un vas-spital. Debarcând la Rodos, italienii au făcut prizonieri pe agenții autorității cari n'aveau nici o legătură cu operațiile militare și chiar judecători în scopul de a sămăna discordia în populațiune, afectau să favorizeze pe creștini punând piedeci libertății musulmanilor. Aceste tentative au pus capăt indignării otomanilor. Poarta, după îndelungată răbdare, a fost silită să procedeze la expulzarea italienilor. Cea mai mare parte din procedările Italiei sunt formal interzise de conferința dela Haga pe câtă vreme dreptul de expulzare face parte din măsurile de război, contra cărora conferința n'a voit să se pronunțe.

Zile sângeroase în Belgia. Din toate părțile Belgiei sosesc știrile cele mai îngrozitoare. Greva a luat măsuri de tot neliniștitoare și se răspândește cu repeziune peste întreaga țară.

În Bruxelles în noaptea de marți spre miercuri demonstrații au spart ferestrele bisericilor, claustrilor, școlilor, vitrinele prăvăliilor și poliția cu gardiștii cetățenești numai cu mare greu i-a putut împrăști. Mai mulți demonstrații au fost deținuți. Greviștii au voit să aprindă o biserică, dar jandarmeria i-a împiedecat în aceasta. În Liège populațiunea se află în mare neliniște deoarece mai multe mii de greviști sunt în drum spre oraș. Din Bruxelles a fost trimis la Liège în cursul nopții un tren plin cu soldați. Autoritățile au luat toate măsurile necesare pentru prevenirea turburărilor.

În părțile unde greva a luat măsuri de tot amenințătoare călugării și călugărițele din claustre și mănăstiri s'au înarmat, ca să poată respinge cu focul armelor eventualele atacuri din partea greviștilor. Biroul central al muncitorilor industriei, din capitală, a luat măsuri ca să prevină turburărilor. În orașele industriale wallone muncitorii nu voiesc să se supună instrucțiunilor date de biroul central socialdemocrat din Bruxelles, în urma cărora trebuie să se rețină dela ori ce fel de demolări și devastări. Ministrul de război a dat ordin telegrafic tuturor comandamentelor militare, ca să înăbușe fără nici o cruțare ori ce fel de tulburare. În multe orașe garda cetățenească a refuzat supunerea și s'a aliat cu muncitorii răsculați.

În Lüttich greva e generală. În Henegau au trebuit să închidă școlile. Greviștii au atăcat mănăstirile și au amenințat cu moarte pe conducă-

torii socialdemocrați, dacă se vor opune mișcării lor. În Brüggs, Charleroi și alte orașe cu fabrici au fost mari tulburări sângeroase, la cari foarte mulți au fost împușcați. Dispoziția populațiunii din provinciile wallone e revoluționară și agitatorii socialiști agitează în toate părțile pentru revoluție. Minerii au incendiat mai multe biserici.

Partidul socialdemocrat a convocat pe 30 a lunii curente un congres, în care să se hotărească atitudinea cari vor lua-o pe mai departe. Atât socialdemocrații, cât și liberalii încearcă să domolească populațiunea prin proclamațiuni în întreaga țară.

Rezultatul definitiv al alegerilor s'a publicat oficios. Au fost aleși 101 catolici, 44 liberali, 39 socialdemocrați și 2 creștini democrați. După numărul mandatelor în urma creșterii populației s'a urcat dela 166 la 188 mai fiecare partid are un câștig de mandate.

Războiul italo-turc. Italia pare ca prin toate mijloacele posibile dorește să constrângă pe Turcia la încheierea păcii. Blocarea Turciei dinspre marea Mediterană nu are rezultatul dorit, căci Turcia nu pare aplicată nici acum la încheierea păcii între condițiile dorite de Italia. În fața acestei poziții a Turciei Italia continuă ocuparea insulelor din marea Egee.

Între insula Samos și Smirna vapoarele italiene au scufundat mai multe bărci cu pânze, turcești. Guvernul otoman în vederea acțiunii flotei italiene în contra Smirnei concentrează puternice trupe în această localitate. Guvernul italian desminte știrea despre o iminentă atacare a Smirnei afirmând, că întreaga acțiune a flotei are de scop numai zădărnicierea întăririi insulelor turcești încă neocupate, cu munițiuni de război de către Turcia.

Un torpilor italian a debarcat aproape de Marmaris 58 condamnați tureci, cari erau deținuți în închisorile din Rodos. Din aceștia 26 au fost arestați din nou de către autoritățile turcești.

În contra planului Italiei, de a anexa pentru totdeauna insulele Rodos și Stampalia Anglia a luat o poziție opotentă. În chestia aceasta și-a și făcut observațiile sale la Roma, cari dacă nu vor avea rezultatul dorit se vor naște noi încercături și foarte grave.

Ziarul parisian „Eclair” primește din Londra știrea, că în cercurile diplomatice din Londra se crede, că încheierea păcii între Italia și Turcia e chestie de vre-o câteva zile numai. Aceasta o deduc din faptul, că în ultimele zile trupele italiene au încetat ori ce acțiune atât în marea Egee, cât și în Tripolitania. Zilele trecute flota italiană a debarcat pe insula Coș peste 1800 soldați. În Smirna s'a format o societate pentru ajutorarea locuitorilor de pe insule refugiați în Smirna.

Vaporul italian „Piemonte” a bombardat malurile arabe din marea Roșie. Întâlnindu-se cu un vapor turcesc de comerț a trimis o barcă italiană către vapor ca să cerceteze marfa aflătoare pe acest vas turcesc. În momentul ce barca italiană a ajuns lângă vaporul turcesc, turcii au început a trage focuri asupra celor din barcă răbind un soldat italian. Barca italiană s'a întors îndărăt, iar vaporul turcesc a fost scos îndată din luptă prin vre-o câteva împușcături făcute de pe vasul italian.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Un preot care și îndeplinește datoria.

Primim următoarele rânduri cărora le facem loc cu plăcere:

La societatea căilor ferate austro-ungare din Anina suntem angajați mai mulți români de aproape 20 de ani de zile și ca atari neavând nici conducători, nici așezăminte culturale în decursul vremilor rămăsesem părăsiți printre celelalte confesii, cari formează partea covârșitoare a locuitorilor din această comună. Îți era mai mare mila când vedeai că în marca aceea de naționalități, românii noștri și-au uita chiar și limba, pe care strămoșii lor au apărut-o cu atâta vrednicie.

De soartea noastră atât de tristă nu se ocupă nime. Această tristă stare a noastră a durat până la anul 1908, când venerabilul nostru consistor din Caransebeș după mai multe plângeri ne-a trimis de administrator în mijlocul nostru un preot vrednic în persoana părintelui Nicolae Câmpian din Maidan, care s'a pus îndată în conțelegere cu unii mai intelectuali dintre noi, ca astfel să ne scape din prăpastia în care am zăcut aproape 20 de ani, și ne-a povățuit cu sfaturile lui blânde la fapte creștinești, a ținut cu noi mai multe adunări ca să punem umăr la umăr și să ne croim o soartă mai bună, cu care și noi românii să putem ocupa un loc între naționalități și astfel după o muncă de aproape patru ani de zile i-a succes ca să pună bază unei „fundațiuni bisericești” cu scopul de a zidi cu timpul o biserică gr.-or. rom. în comuna Anina. Această fundațiune are până acum un capital frumos și crește lunar cu sumă dela 150 cor în sus. Avem însă mare nădejde, că dacă bunul Dumnezeu îl va ținea mai mult timp în mijlocul nostru pe părintele Câmpian, susnumita fundațiune se va urea în scurt timp la o sumă de 10—15 mii cor., din care apoi să ne putem zidi și noi o biserică.

Mulțumim Venerabilului Consistor din Caransebeș care cunoscând meritele și vrednicia părintelui Câmpian ni-l'a trimis ca să ne deștepte din amorțeala de demult și să ne creeze astfel un viitor mai bun, mulțumim încodată și pe această cale părintelui Câmpian pentru munca și zelul dezvoltat nu numai în interesul nostru, ci și al neamului și bisericii.

Dee Dumnezeu ca toți preoții să fie asemenea conștii de chemarea lor.

Anina, la 18 maiu 1912.

Cu stimă pentru comitetul fundațiunii

Petru Manciu.

Convocare

Comitetul despărțământului Dicio-sânmartin al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român va ținea la 9 iunie a. c. trei prelegeri populare și anume: la 9 oare a. m. în comuna Pocea de lângă Cuștelnic, la 11 oare a. m. în comuna Subpădure și la 3 oare p. m. în Lăscud, la care invită cu dragoste pe toți din Pocea, Subpădure, Lăscud și jur, cari doresc înaintarea culturală a poporului român. Comitetul despărțământului.

Rétay și Benedek

întreprindere industrială de artă bisericească, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorație de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 59. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare, amvoane, presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Pentru frații rămași pe drumuri pradă peirei

Glasul de durere al fraților noștri rămași pe drumuri, al cărui ehou ne-am făcut alături cu ogorata societate „Concordia” începe să fie auzit de publicul român.

Lista pe care o publicăm mai jos, constituie o dovadă că publicul român acest admirabil public, a cărui putere de jertfă nu are de egal decât nesfârșitele nevoi ale năcăjitului nostru neam tratat ca dușman în propria sa țară, își dă seamă de datoria de solidaritate ce i-se impune în fața unei împrejurări atât de supreme, cum este, pentru inundații români, clipa de astăzi, când spectrul morții, prin foame, se ridică în fața fiecăruia dintre dâșii.

Mulțumind generoșilor donatori, care au răspuns până acum în chip atât de frumos chemării deznădăjduite a inundațiilor, rugăm publicul român de pretutindeni să continue și să accelereze mișcarea începută.

Să nu uite că cei loviți de catastrofă se numără cu zecile de mii și că pentru a-și mântui viața, nu au altă nădejde decât în obolul său.

Să nu uite că este în joc existența lor, în adevărata accepțiune a cuvântului, și că pentru mântuirea acestei existențe fiecare dintre noi, dela cel mai bogat până la cel mai sărac, poate contribui jertfind o cât de neînsemnată sumă.

Să ne lipsim ficare de câte o plăcere trecătoare, să ne impunem fiecare câte o privațiune de un moment, dacă fiecare dintre noi vom înțelege aceasta se va putea constitui o sumă care să le poată aduce o mică alinare.

Altfel, numai cu jertfa celor câteva suflete de elită, ori cât de mare ar fi contribuția ce și-o vor impune, ne vom alege cu o picătură de apă într'un pustiu.

Pentru aceasta este necesar, precum am spus, ca mișcarea de ajutor și de solidaritate frățească, să se organizeze punându-se în sprijinul ei toate instituțiile române de pretutindeni, în frunte cu presa pe care o rugăm să dea tot sprijinul.

Orice sumă cât de mică e bine venită și se poate trimite la:

„Românul”

Arad (Ungaria).

Zrinyi utca Nr. 1.

Iată lista maritimșilor contribuitori:

„Românul se înscrie cu	50.—
D. Dr. Șt. C. Pop, deputat	50.—
D. V. Goldiș	20.—
Dela Remus Bortș, inv. in Cubin pt. frații nenorociți	50.—
Dela Aurora Pervu, soție de prim funcționar la posta din Budapesta pentru nef. din com. Solnoc-Doboca	2.—
Dela „Bihoreana” Oradea-mare pt. nenorociții din Brețc	200.—
Dela Victor, Eugen și Miorica Tordășianu Sibiu pt. nenorociții din Solnoc-Dobâca	5.—
Dela Coriolan Ternovan, preot gr.-cat. pt. nenorociții din Sălaj și Ardeal	10.—
Ioan Philimon, Szombathely pt. nefericiții din Ardeal	5.—
Ioan Vanc I. Iosif, Galșa pt. catastrofa din Ardeal	2.—

George Neșcu, Fiscut pt. nenorociții din Ardeal	2.—
I. Boeriu, Mostar, pt. frații rămași pe drumuri din nordul Ardealului	20.—
Colecta dlui Ioan Baci, preot Sajósoly-mos pt. nenorociții din jurul Reghinului	86.42
Colecta dlui Victor Gitta, paroh gr. cat. Șiria pt. pãgubiții de uraganul din 13 mai	30.—
Dela „Sătmăreana” Seini, pt. nenorociții prin ciclone din Solnoc-Dobâca și Ardeal	50.—
Ilie Jucu, Cuptoria, pentru nenorociți din Ardeal	5.—
Colecta dlui Victor Floria, preot gr. cat. Homorod, pt. cei rămași fără adăpost în urma uraganului din 13 mai	17.—
Hategan Toma, Dubești, pt. frații rămași pe drumuri din cauza uraganului	14.70
Colecta dlui Milton Buzdugan, paroh, Maros-Káptalan, pt. nenorociții de uragan din jurul Dejului	13.30
Pavel Pupu, Cacoava, pt. frații nefericiți de furtună	1.—
Szegfü Manó, Arad, pt. inundații din comuna Silha	1.—
Dr. Teodor Botiș, Arad pt. inundații din comuna Silha	6.—
Ioan Szabó, econom, Szamosveresmart pt. frații pãgubiți de ciclone din Ardeal	1.—
C. Mușlea, Brașov, pt. inundații din Banat	5.—
Laicu Vasile, Herculesfürdő, pt. inundații din Szilha și Costei	5.—
Trifu Bojin, Anina, pt. nenorociții din comuna Brețc	1.—
Colecta dlui Georgiu Danilă, preot gr. cat. Maros-Kecze, pt. nenorociții din Dej și Reghin	21.60
Dela Ioan Aleman, inspector silvic Ilidza pt. nefericiții din Ardeal și Banat	20.—
Dancașiu Péter, of. la posta din Budapest, pt. frații rămași pe drumuri	5.—
Ielăuzan Dumitru, Ielandul-mic, pt. frații inundați	10.—
Colecta dlui S. Cioc, negustor Kevevára:	
pt. frații nenorociți de uraganul din 13—16 mai.	
S. Cioc negustor	5.—
Nicolae Cocora, econom	6.—
Gligore Goată, econom	3.—
Sfetozar Drencea, econom	5.—
Toma Radivoi, econom	5.—
Miloș Drenca, econom	4.—
Zaharie Lungu, econom	10.—
Vasilie Drenca, econom	5.—
Iuon Sarmes, econom	1.—
Todor Radivoi, econom	1.—
Costa Bucaci, econom	5.—
Matei Garmes, econom	1.—
Nicolae Bortș, inv. penz.	1.—
Ioiachim Miatu	5.—
Dela Svetozar Sarmes, econom in Cubin pt. frații inundați	20.—
Colecta dlui Valentin Câmpean, inv. Liciu Somlyószécs, dela membrii Reuniunii tinerilor de lectură, cor și teatru a plugarilor din comuna Siciu, pt. pãgubiții de vânt in com. Solnoc-Dobâca	23.60
Colecta dlui Demetriu Boitor, Oravița-Rom. pentru cei inundați:	
Demetriu Boitor	20.—
Constantin Laza	5.—
Jancsucs Albert	10.—
Cornelia Lazar	2.—
Ana Binder	2.—
Irma Lazar	2.—
Josef Augster	3.—
Alexandru Laza	2.—
Suma rezultată din contrib. anterioare	422.—
Total	1274.62

CRONICA ȘCOLARĂ

Revizoratul școlar.

Idea revizoratului școlar a preocupat pe învățători, cum zice învățătorul Iosif Moldovan în motivarea propunerii sale către sinodul diecezan din Arad, publicată în „Românul” nr. 83 a. c. sub titlul: „In chestia revizorilor școlari”, i-a preocupat vreme de 30 de ani de-a rândul.

O durere morală a dat naștere acestei idei, pentru că o parte din cei mai harnici și modești muncitori pe terenul învățământului școlar, erau preterați și nedreptățiți față cu majoritatea celor comozi, dar șireți și lingușitori, ce se știau scoate la suprafață în societate prin diferite mijloace, cari numai interesele școalei nu le promovau; iar lumea striga mereu, cum strigă și astăzi, că școala cu învățământul ei nu dă succesele dorite, cu toate că planul nostru de învățământ, planurile de lecții, planul orelor etc., sunt și erau conforme cu cele ale celorlalte neamuri conlocuitoare, cari ne-au întrecut.

Nu vedeau deci bieții învățători harnici altă scăpare, decât în revizuirea muncii școlare în genere de către bărbați pricepători.

Se înțelege, că învățătorilor comozi ori retrograzi nu le ardea sufletul, să li-se mai și revizuiască munca, nici păcătoșii nu se duceau cu gândul peste interesele proprii la foloasele mulțimei; dar statistica inexorabilă ne dovedea neîncetat, că noi românii avem cel mai mare contingent de analfabeți, și pentru învățătorul, care și-a făcut datoria în conștiință, a fost aceasta nu numai o durere mare dar și o rușine urită.

În curs de jumătate de veac, de pe la finea deceniului 1860 când s'au introdus conferințele învățătorești, conduse de comisari consistoriali, când s'au înființat și reuniunile învățătorești în scopul formării continue a învățătorilor se lucrează neîncetat până azi la dezvoltarea practicei didactice, fără însă ca să fi putut îmblânzi necruțătoarea statistică, căreia și prezidentul Astrei, d. Andrei Bârseanu, în adunarea jubilară dela Blaj, și preasfințitul episcop al Aradului Ioan I. Papp, în pastorală sa dela Crăciun i-a dat dreptate declarând sărbătorește, că stăm rău cu progresele culturii, ceea ce se creștează mai cu seamă pe răvașul școalei și pe fruntea învățătorilor, dar și a tuturor instituțiilor noastre culturale și în genere a inteligenței noastre. Căci poporul bietul și biserica lui, au jertfit și jertfesc de 50 de ani pentru fiecare învățător, care a participat și participă la conferințe sau la adunările reuniunilor învățătorești în tot anul cel puțin cu câte 20 cor.—eu știu multe cazuri cu câte 60 cor.—din cassa episcopiei parohiale. Și dacă am socoti, mă rog, de exemplu numai la 1000 de învățători și numai cu câte 20 cor. face 20.000 cor. pe an, iar în 50 de ani 1.000.000 adică un milion de coroane, care jertfă a parohiilor noastre române ortodoxe, computându-se pentru toți învățătorii din metropolie, sunt foarte însemnate ca să se verse din vistieria bisericii, pentru cultura continuativă a învățătorilor, fără ca rezultatele învățământului, așteptate dela practica lor să se poată dobândi.

Mai poartă vina și absențele multe a școlariilor, dar în mare parte și vasta povară a școalelor noastre cu câte 6 clase pe capul unui singur învățător, adeseori cu până la câte 140 de școlari într'o sală de învățământ! Obligamentul școlar, și vraja artei didactice față de acești monștri n'au efect, și ochii de Argus ai revizorului vor trebui să nu-i scape la timp din vedere.

Unde am fi noi, dacă am fi lucrat cu plan și am fi controlat mai cu deadinsul munca noastră școlară în decursul deceniilor, precum și cultura ulterioară a practicei învățătorilor la reuniunile și despărțămintele lor, pentru cari atâta s'a cheltuit!

(Sfârșitul în nrul viitor.)

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA, întru Palatul Merbl.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provincie cărora se recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

INFORMAȚIUNI

Arad, 5 Iunie n. 1912

O rugare. Toți acei domni și domne, cari au primit lozuri dela Reuniunea femeilor române din loc, sunt rugați să le înapoieze imediat Reuniunii. Tragerea lozurilor se va face în 12 Iunie c. așa că până la acest termen toate lozurile trebuie să le avem la dispoziție.

Presid. Reun. femeilor române.

Domnul Aurel Vlaicu premiat de Academia română. D. Aurel Vlaicu pentru activitatea desfășurată pe terenul aviației române a fost premiat de Academia română cu 10,000 de lei, marele premiu pentru lucrările tehnice.

Spionajul din Austria. Zilele trecute au fost arestați în Lemberg, sub bănuiala de spionaj, baronul König și soția acestuia, (sora cunoscutului publicist Maximilian Harden) și alte 3 persoane. Eri a fost descoperită în Cracovia o nouă și întinsă organizație de spionaj, căreia îi aparțin numeroși funcționari și al cărei șef e un director al unei bănci din localitate. Asupra lor s'au găsit multe documente compromițătoare. Cele mai multe din aceste persoane au fost arestate. Celelalte se află sub pază polițienească.

Potopul din Bănat. Referitor la groaznicul potop din Bănat și la pagubele cauzate mai aflăm următoarele:

După raportul prefecturii comitatului Timiș, pagubele cauzate de inundații în acest ținut se ridică la 5,335,356 coroane. În această cifră nu sunt cuprinse stricăciunile făcute semănăturilor în circumscripțiile Timiș-Recaș și Biserica-Alba, cari sunt evaluate la câteva milioane.

În cercul Ciocova, valurile, au acoperit 14 mii 500 jughere de pământ. Pagubele în recoltă sunt de 4 milioane cor., în clădiri un milion și în obiecte de artă 80.000 cor. În cercul Buziaș valurile au acoperit 6169 jughere de pământ pricinuind pagube în valoare de 197.090 cor. În cercul Recaș au fost acoperite de apă 8000 jughere. Pagubele în clădiri sunt de 31.550 cor. În valuri au perit și 5 persoane. În cercul Deta au fost acoperite de valuri 15.000 jughere de pământ. Au perit 4 persoane. Pagubele în recoltă sunt de 1 mil. 300.000 coroane, în animale 35.450, în clădiri 103.800 și în obiecte de 500.000 coroane.

În cercul Vârșetului au fost acoperite de valuri 9270 jughere. Pagubele în recoltă sunt de 559.000 cor., și în clădiri 100.000 coroane. În cercul Biserica-Albă pagubele sunt de 100.000 cor.

Victimele maniacilor religioși în Rusia. A făcut mare senzație în cercurile societății înalte din Petersburg cazul unei noi victime ale „vindicătorului prin rugăciuni”, Rasputin. Victima este soția consilierului comunal Lochtin, care a părăsit bărbat și copii pentru a urma pe Rasputin în patria sa, Siberia. Sub influența acestuia ea a fost apucată de mania religioasă; iar Rasputin profitând de acest lucru, o goni de lângă dânsul. Nefericita femeie a fost găsită rătăcind aproape desbrăcată în apropierea satului Pokroskow.

Nou tren în Maramureș. După cum aflăm, linia ferată care ar fi merită să lege Sighetul-Marmației de dreptul cu Bucovina a început să se zidească. Linia ferată va fi condusă prin valea Vișăului. Comitatul Maramureș a votat un ajutor de 9 milioane coroane, care îl vor încasa tot dela comunele destul de sărace, pe cari le va atinge noua linie.

Expoziție românească de industrie casnică la Paris. În zilele acestea s'a deschis la Paris, în Rue Royale Nr. 13, o expoziție de industrie casnică românească. Inițiativa a fost luată de dna Margareta Albert Ghica și întreprinderea este pusă sub patronajul ministrului nostru la Paris, d. Al. E. Lahovary, și al d-nei Lahovary.

La inaugurare a fost de față colonia română din Paris precum și mulți străini cari au admirat produsele noastre naționale.

Mirele schimbat. Aceasta tot numai în America s'a putut întâmpla. În orașul Gainesville din Statele-Ūnite trebuia fata primarului să se mărite. În momentul, când nuntașii erau să plece la biserică, mireasa să urcă în automobilul unui martor de cununie, al mirelui, un student tânăr și fiind odată cu studentul în automobil până în Atalavta un oraș în apropiere, nici nu s'a oprit. Aici s'a cununat îndată cu studentul. După cununie, chemică pe mamăsa la telefon și-i spune că a trebuit să schimbe mirele, căci după care o siliseră părinții să se mărite nu-l poate suferi, nu-l iubește. Mirele părăsit a primit vestea cu o liniște filosofică, ba a trimis fostei mirese și un dar de nuntă.

Succesele unui câne. Fata de 13 ani a apotecarului Oscar Eirich din Berlin în timpul din urmă a cetit foarte multe romane despre diferiți detectivi, ba mai cetea cu o mare predilecție și știrile din ziare despre tot felul de crime. Cele cetite i-s'au urcat însă într'atâta în cap, încât zilele trecute a părăsit casa părintească, fără a spune cuiva ceva și așezat fără de urmă. Deoarece dela perirea fetei trecuseră vre-o câteva zile și fata tot nu se înapoiașe tata fetei a făcut arătare la poliția din Berlin, predând la poliție și o ilustrată trimisă de fată din Hermsdorf îndată după plecarea neașteptată. Poliția a constatat îndată, că fata la 20 de ore după trimiterea ilustratei s'a prezentat la o familie din Hermsdorf unde a cerut de prânz și unde a și prânzit pe urmă. Doi detectivi au plecat îndată din Berlin cu cânele numit Lux, care și-a câștigat deja renume în mai multe cercetări criminale, la Hermsdorf, unde au descins la familia la care prânzise fata. Acolo a fost mirosit de cătră cânele detectiv scaunul, pe care a fost șezut fata. Cânele Lux îndată a plecat mirosind pământul spre comuna Tegelgrund. Aici s'a constatat îndată că fata umblase înmă înainte cu o zi în comună. Aici cânele a perdit urma, umbra nedumerit pe toate străzile. Sub o alec însă dintr'odată a început să latre și a pornit întins pe drumul de țară. Detectivii numai cu automobilul l'au putut urma până în Heiligensee unde pe un scaun au găsit fetița obosită dormind.

Apel. Cu groază ne aducem aminte de dezastul cauzat prin uraganul din 13 maiu 1912.

Nici noi n'am fost cruțați de această pacoste crudă și neașteptată, care a devastat mai multe comune locuite de românii din cercul Teaca. Biserici masiv zidite au fost prefăcute în ruină, oameni au fost omorâți și schilodiți de titanica putere a vântului nemaipomenit. Peste zece mii de oameni au rămas fără adăpost de noapte. Bogat și sărac împreună cerșesc după o bucată de pâine. Pagubele trec peste un milion. Poporul și altcum sărac cu greu poate îndura lovitura aceasta. În numele copiilor rămași orfani, a văduvelor și a românilor deveniți cerșetori apelăm la marinositatea publicului darnic rugând să aline durerile greu încercaților.

Cunoscând și marinositatea d-nei Voastre ne luăm voie a Vă alătura 2 buc, listă de contribuție nr. 84—85 cu rugarea și binevoiați a o trimite cu sumele colectate la adresa: Emil Birtolonu, Teke (Kolozs-m.) până în 1 iulie 1912. Teaca, la 31 maiu 1912. Pentru comitetul de ajutorare: Emil Birtolonu cassar, Dr. Eugen Bran președinte.

Donațiune. D. Atanasie Oancea officiant cercual în Borossebeș și soția sa Elisaveta Oancea a donat sfintei biserici din Borossebeș doi prașori în preț de 80 cor., pentru care dar le mulțumim și pe această cale. Borossebeș V/20 1912. Augustin Mihulin, paroh gr.-or. rom. președintele comitetului parohial.

O Expediție în craterul unui vulcan „Temp” anunță din New-York că un cablogram din Honolulu vestește că profesorul Day a întreprins o expediție în carterul vulcanului Kileanea. El s'a coborât la o adâncime de 370 m. și a cules de acolo lavă fierbinte. Analizarea ce emanua din lavă, pare să răstoarne teoriile ce existau până acum despre vulcani.

Noi invențiuni în aviație. Aviatorul Wilbur Wright, decedat zilele aceste, înainte de a muri a trimis o scrisoare unui mare învățat din Iohannisthal, în care se ocupa cu noua sa invențiune pe terenul aviației. Din scrisoare rezultă că Wright se ocupa cu construirea unui nou sistem de aeroplan, fără helice. Wright spunea că numai helicea este cauza nesiguranței aeroplanelor, și că acesta e motivul principal al noiei sale invenții care tinde să înlătore cu desăvârșire helicea. În cercurile aviatice se crede că se vor găsi aviatori cari vor pune în practică planul aviatorului decedat.

† **Preotul Ioan Surlașiu,** din Jebel (popiatul Buziașului) după mari și îndelungate suferințe a răposat în Domnul în 16—29 maiu a. c. în al 31-lea an al vieții și al 7-lea al preoției. Inmormântarea a avut loc vineri a. m. în 18—31 maiu, între condolențe generale. Il deplânge văduva și trei copii.

Odihnescă în pace!

Notificare. Primiim următoarele cu rugarea de ale publice: Aducem la cunoștință on. public cetitor că răspunsul potrivit la insulta din corespondența intitulată „Dela cap se împute pește” de „Argus” publicată în „Revista Preoților” din Timișoara nr. 20 din 13—26 maiu a. c. îl vor da forurilor judecătorești competente. Ioachim Muntean protopop, Eugen Muntean preot.

Soc. rom. ort. din Viena. „Societatea română gr.-ort. pentru zidirea unei biserici și înființarea unei comunități bisericești în Viena ne comunică două acțiuni de sincer și prea însuflețit interes pentru scopul urmărit de: „Institutul de credit și economii „Bistrițeană” din Bistrița (com. Bistrița-Năsăud) s'a înscris în susnumita societate ca membru pe viață cu suma statutară de 200 coroane. În același timp d. M. Ionescu-Călinești, proprietarul moșiei Drăgănești (Vlașca) a înapoiat lista de subscripție nr. 30 cu suma de lei 570 colectată de d-sa, d-sa înscriindu-se ca membru pe viață al acelei societăți. Cu deosebit entuziasm publicăm știrea aceasta, care arată alesele manifestări a sentimentelor neobosite și energice a acestor noi membri ai societății din Viena, și inimile noastre se reînviorează de dorința ca toți românii buni și dreptcredincioși să nu înceteze a imita pilda numiților și numeroșilor predecesori, și a o reînprospăta până vom putea da de știre, că scopul acelei societăți, zidirea bisericii și fundarea casei comunității române din Viena, s'a realizat.”

ECONOMIE

Adunarea generală a „Solidarității”. Din cauza potopului, care a bântuit din nou o parte a Bănatului ținerea adunării generale a însoțirii noastre în Caransebeș era să devină problematică. Totuși considerând scurtimea timpului și faptul că Caransebeșul însuși a suferit mai puțin din cauza ploilor adunarea generală se va ținea la locul și timpul fixat, duminică în 16 crt.

Conferența revizorilor experți se va ținea în ziua premergătoare sâmbătă, în 15 crt.; invitațiile la aceasta se vor expedia în zilele acestea.

Comitetul instituit de băncile „Banca Poporală” și „Sebeșana” fac toate pregătirile, ca adunarea generală să reușească bine din toate punctele de vedere. Programa specială se va publica în numărul viitor al „Revistei Economice”, dar și până atunci îndemnăm cercurile băncilor noas-

:- Cine vooeste :-
să cumpere
încălzăminte
fabricate în țară într'adevăr
fine, comode, elegante și du-
rabile acela să cumpere cu
încredere la

IOAN VUIA
Sătmar — Szatmár,
- - Deák-tér - -
În casa lui Keresztes András,

care ține în magazinul său de ghețe bogat
asortat numai ghețe și clobote pregătite în țară
din piele fină veritabilă cu prețuri foarte mo-
derate, fabricate imitate nu are și marfele sale în
privința execuțiunii drăgălașe sunt neîntrecute.

La dorință să pregătesc tot felul de
ghețe și clobote după măsură.

tre să ia parte în număr cât mai mare la această adunare, proiectându-se cu prilejul acesta totodată frumoase excursiuni la Băile Herculane, Porțile de fier, Turnu Severin.

Situația financiară. Situația pieței de bani este meschimbată și se resimte pretutindenea apropierea lui ultimo, care va ridica mari pretențiuni față de piața de bani. În urma acesteia în Berlin s'a și urcat banii pro ultimo la 4³/₄%, iar pentru termene scurte după ultimo s'a stipulat chiar și 5%. Discountul privat cotează în Berlin constant 4% în Londra 3—3¹/₁₆% și în Paris 2¹/₈%.

În piața internă de bani, cererile s'au mai redus și au fost satisfăcute mare parte prin băncile mari din capitală. Ofertele de bani din străinătate și din Viena au lipsit cu totul, ceea ce a și contribuit la urcarea discountului privat, care a costat în Budapesta 4³/₄%; încolo s'au discountat cambiile cu 5¹/₄—6% și și peste 6%. În Viena discountul privat s'a urcat la 4⁷/₁₆%.

„Rev. Econ.”

LITERATURĂ.

Testamentul lui George Bariț.

Comunicare făcută de

Dr. Horia Petra-Petrescu.

(Continuare, i. fine.)

„În 1 Mai 1866, după morbul cel greu și îndelungat, încheind un inventariu văzusem că aș fi păstrat din economii o avere de peste 10 mii fl. v. a. După câțiva ani însă, în urma nenumăratelor crize generale și parțiale, economice și politice, precum alte multe întreprinderi, așa și fabrica de Zernești, a mers din rău în mai rău, iar tehnicii, unii mai blăstâmați decât alții, au lucrat mereu la ruina averii consortiului.

„În a. 1877 am cunoscut că ni-s'au *perdut* toate capitalele băgate în acea întreprindere. Într'aceea mă văzusem necesitat a plăti familiei Ioan H. Clureu valoarea jumătate din casele luate în schimb dela comuna Brașovului. Cu acea escontare numita familie a scăpat de sărăcie extremă, dară casele din dos în curte ruinate, nu mai puteau fi locuite. Le-am făcut din nou cu 2.200 fl. val. a. Acum însă *nu-mi mai rămăsese altă avere în bani*, decât aceea ce păstrase nevasta mea, parte moștenită dela mama sa, parte mai mare dăruită dela mine, după împrejurări.

„Nici la „Gazetă” nu mai puteam lucra, pentru că cu familia Mureșianu, după debilitarea capului familiei, a fost peste putință a mă mai înțelege. Altă generațiune, alte idei și tendințe confuze. Într'aceea ca membru al „Academiei Române”, dela 1867, participând necurmat la lucrările aceleia, eram remunerat în fiecare an peste așteptarea mea, ceea ce mi fu de ajutor în mijlocul calamităților cu fabrica dela Zernești, îmi este și până astăzi de 25 de ani încoace.

„Câțiva bărbați din Sibiu foarte neîndestulați cu mersul lucrurilor române mă invitaseră din 1876 ca să fundăm un nou ziar politic. Eu însă nu mai aveam suma cerută pentru cautiune. Am venit la Sibiu cu 35 fl. v. a. în pungă. După multe trăgănări, am reușit a pune cautiune în efecte, din care însă unul din binefăcătorii mi-a și cerut-o la doi ani... M'a scos apoi din strâmtoare Mitropolitul Ioan (Vancea-transcriitorul) cu toată bunăvoința, dăruindu-mi și 200 fl. mai târziu, în 1885, alte 500 fl.

„În 1 Ianuarie 1878 am fondat „Observatorul”, la care în acelaș an au intrat peste 8.000 fl. bani de prenumerațiune, din cari s'au coporit toate spesele tiparului ș. a.; îmi mai rămaseră și atâți bani, ca să pot mărita pe fiica mea a patra.

„Într'aceea, tot în 1878, mă ajunse alt dezastru, că murind ginerele Alexandru Vlad, rămase fiica mea Aurelia, văduvă, cu trei prunci... De atunci înainte aveam să împart venitul câștigat cu muncă cruntă în trei părți. Acele greutăți era curat peste putință să le mai port îndelungat, dacă de o parte nu intram în consiliul „Albina”, de unde-mi venia câte 400—500 fl. pe an, pe lângă cele 400 fl. dela redacțiunea foaiei „Transilvania”, iară de alta mi-se vetară, în 1884, din fondul tipăririi documentelor 5.000 lei noi pentru adunare de documente.

„Acum începusem a răsufli și m'am decis ca să închid „Observatorul”, atât din cauza proceselor de presă, cât și că bătrînii, contemporanii mei, trebuia să lase pe generația nouă ca să-și ceară ea norocul, să-și dea în capete unii la alții, *ut figura docet...*”

Urmază o dare de seamă despre avorea câștigată și despre zestrea dată fiicelor sale.

Rețin de aici următoarele amănunte:

„Academia îmi mai votase... l. n. 2.500”.

„32 ani am ținut pe soacra mea...”

„Peste 40 de ani am îngrijit de sora-sa, Maria Panaiot în nebunia ei”.

„Am zidit tot din al meu casele din curte, cu 2.200 fl. Am reparat radical pe cele vechi”^{*)}.

Urmează următorul pasaj:

„Așa eu am rămas numai cu casele și alt nimic, decât *penele mele de scris*. Cu acestea Dumnezeu îmi ajută, ca pe lângă munca necurmată și economie de sihastru să ajung iarăși la o avere mică în bani, în cărți tipărite și în alte obiecte de valoare, pentru ca după moartea mea să le aibă herezii mei, însă numai sub condițiune, dacă eu acum, la 80 de ani, voi mai fi în stare să mai lucru și să câștig pâinea de toate zilele, sau să trăiesc câte zile voi mai avea numai din ce am câștigat până acuma; dară să mă apere Dumnezeu ca să ajung la ușa vreunui după legea creștină, că pe oamenii trecuți de 70 de ani sunt dator să-i fie timerii...”

Incepe să înșire libelele de depuneri, realitățile și obligațiunile, peste cari este stăpân, ca să ne arate „substanța de care dispune”. Intre ele e și „Istoria Transilvaniei” despre care scriu cum urmează:

„Opul meu „Părți alese din Istoria Transilvaniei pe 200 de ani din urmă”, în trei volume. Din acest op, la care am lucrat 6¹/₂ ani aproape necurmat și cu încordare obositoare de puteri, ar mai fi până când scriu acestea vre-o 800 exemplare nevândute. S'au tipărit din fiecare volum câte 1300 exemplare. Din acelea s'au împărțit gratis aproape 100, anume la toți membrii actuali ai „Academiei Române”, cari îmi făcuseră mult bine cu voturile lor, apoi la bibliotecă și la institutele științifice române și la unele persoane particulare, cari au știut să-mi prețuiască laboarea mea. Din câte exemplare s'au vândut, am scos cei 2300 fl., prezentul făcut mie la conferința electorală din 1887, precum și partea cea mai mare a celorlalte spese de tipar, legat, ș. c. l. În 6¹/₂

^{*)} Iată documentul interesant privitor la zidirea casei din Brașov:

„Copia documentului depus în fundamentul caselor ce am început să edific în Brașov, strada Furcoaiiei, alias Catharina Nr. 402, de cătră vale, în 25/13 Octomvre. S'a pus în cutioară de fier de cătră apus în unghiul din curte, în 1876, Oct. 25/13.

Eu George Barițiu, cetățean din Brașov, dară născut în comitatul Cluj al Transilvaniei, din familia preotească după tată și mamă, membru al Societății academice române, decorat de principele Carol I pentru merite literare cu medalia Bene merenti clasa I, secretar I al Asociațiunii transilvane române, am pus fundamentul acestei căscioare, alăturate lângă una veche de cătră apă, în anul una mie opt sute șaptezeci și șase (1876) în 25/13 October, în zilele împăratului și marelui principe al Transilvaniei Francisc Iosif I, adecă tocmai în acel timp epocal, în care ostiunea orientului era pusă la ordinea zilei, pe când belul cel mai crunt decurgea între turci și între slavii meridionali, ajutați de Rusia, iară armata României era preparată ca să intre în acțiune belică, și maghiarii ruinaseră patria noastră!

Mă aflu în etate de 64 și 5 luni, iară soția mea Maria de 57¹/₂ ani. Am în viață pe fiul-meu Ieronim, de 28 de ani, trei fiice măritate: Victoria, Aurelia, Octavia, cu bărbații lor Constantin C. Iuga, Alexandru Cl. Vlad, Mihail G. Stănescu, cari toți au copii, și fiica mea Maria, cea mai mică din toți pruncii mei, în casa părintească.

Cel care voiește să afle mai multe despre mine, nu-și va progeta de a căta în multele mele scrieri publicate în curs de ani patruzeci, asemenea și în acte publice transilvane, municipale din Făgăraș și Brașov, cum și în actele societății academice și ale Asociațiunii transilvane.”

ani însă am căutat să fac și călătorii, să și trăiesc, să și adaog peste una mie la restaurarea caselor arse ale familiei Vlad, respective ale fiicei și a nepoților mei, după ce acelea arseseră.

„Opul meu, computat cu 10 creștari coala de tipar, precum se compută în țerile acestea, nu ar fi scump, dacă nu ar lipsi publicul pentru studii, precum este al meu. În caz însă de a muri eu mai curînd, herezii i-ar putea scădea prețul dela 14 la 10 fl. pentru toate trei tomuri legate, sau la 9 fl. pentru cele broșurate (sic), apoi și la 25% rabat la librari, și totuși s'ar mai realiza în 2—3 ani un venit de 4 până în 5 mii fl. din acel op. Mai avînd eu viață, va trebui să mă ajut și din acel venit la lipsese mele d toate zilele. Va rămânea însă pentru herezi toată substanța cuprinsă în cele 7 puncte anterioare...”^{*)}

Sub punct 10 scriu despre dicționarul ungu-resc-românesc:

„Din „Dicționarul unguresc-românesc” mai sunt multe exemplare; acelea se vînd foarte anevoie, pentru că persecutată fiind limba noastră, este urgisit și acel dicționar. Trebuie să i-se seacă prețul la 2 fl. 50 cr., și adecă scăzînd și rabatul la 2 fl. v. a.

„Peana de aur dată mie de cătră damele române din Budapesta este prețuită la 70 fl. v. a., cum arată contul alăturat.

„Din toată substanța mea mobilă imi rezervasem pentru persoana mea ceva argintărie, o tavă și un covor antic. Despre acestea voi dispune separat, adecă le voi dăru.”

„Dispon și comit herezilor mei ca să împlinească voința mea în următoarele puncte:

„Dacă Dumnezeu va voi ca să mor în Sibiu, să mi-se ceară loc lângă biserică unde va, sau în eimitirul greco-catolicilor cel contermin cu al orientalilor. Prețul locului mi-se pare că este 50 florini pentru casa bisericeii. Taxa de înmormântare legitimă în arhidieceza de Alba-Iulia să se dea la cei doi preoți, adecă protopop și capelan, întreită. Peste tot spesele înmormântării mele să nu treacă peste 400 (patru sute) florini val. a.; acestea corespund deplin pozițiunei sociale în care m'am aflat ca simplu cetățean al unei țări spoliata și ca fiu al unui popor supus de veacuri la goane și asupriri barbare. Acilea nu încaps pompă nici vanitate.

„Herezii mei să nu lase ca să fiu înmormântat cu spese dela vre-o cassă publică. La 6 săptămâni să mi-se facă parastas cu spese din averea rămasă”.

Surorii sale „nefericite, preotesei Veronica, rămasă după parohul Amfilochie Pop dela Moloșig, aproape de Huedin”, îi lasă 200 fl....

Fratelui „și mai nefericit” din Vaida-Recea (comit. Făgărașului), lui Leon Bariț îi lasă 100 fl., „mantelul cel mare de postav vînat și albitorile câte le-ar putea folosi...” (fratele avea atunci 65 de ani).

Sub 4 scrie despre condeiul de aur primit dela doamnele române din Budapesta:

„Condeiul de aur să se ofere muzeului dela liceul din Blaj, în semn de recunoștință, că acolo la liceu am învățat să rămîi român și să scriu românește. patru ani ca școlar, 4 ca seminarist în facultatea teologică și un an ca profesor”.

Sfârșitul testamentului este acesta:

„Cunosc marele și întristătorul adevăr cuprins în vechea sentință latină: *Rara concordia fratrum*, (Rară este bună înțelegerea între frați), care mai ales în această epocă a generațiilor nervoase sau mai bine enervate se manifestă foarte des. Cu dorința de a evita după moartea mea scene de oameni nervoși, rog pe ginerele meu Mihail Bontescu ca să ia asupra sa gingașa sarcină de executor testamentar relativ la modestele acelea legate cuprinse acilea, cum și la care pot să mai urmeze relative la biblioteca și la colecțiunea de manuscrise câte am să aleg spre conservare...

...Cu acestea Vă las în știrea și sub protecțiunea Dumnezeului părinților noștri.

Sibiu, în 31 Decemvre n. 1891.

Georgiu Barițiu, cu mâna mea și deplin sănătos”.

^{*)} La sfârșitul testamentului adaogă un an mai târziu, în 1892:

„În 28 Mai 1892 îmi ajută Dumnezeu, ca din vânzarea celor trei volume ale Istoriei să mai depun în libelul al doilea dela „Albina” încă v. a. fl. 1.000”.

CRONICA SOCIALĂ

Concertul domnișoarei Melania Brândușan în Bistrița

On. Redacțiune!

Vin a Vă raporta pe scurt despre concertul dat în Bistrița, la 1 iunie c. de către dșoara Melania Brândușan, cunoscută artistă de pian din Blaj, cu concursul reuniunii de cântări din localitate.

Dșoara M. Brândușan a ținut 3 puncte din program și anume:

2. a) Beethoven: „Appassionata I—III.” b) Grieg: „Sonata E-moll”.

4. a) Schumann: „Etudes Symphoniques”; b) Liszt: Rapsodie nr. 11.

6. I. Mureșan: „Caprice de Concert”.

Dșoara Brândușan o elevă excelentă a unui conservator german de renume, a știut să stăpânească admirațiunea românilor și neromânilor din Bistrița și jur, deja dela prima pășire, cu prestațiunile dsale de pian, și cu conduita sa.

Prestațiunea dsale la pian a fost dela început până în capăt captivantă, din toate punctele de vedere. Are o tehnică uimitoare, precisă, absolut sigură, admirată de toți. Ținuta corpului, a mânilor, așezarea degetelor, e naturală, elegantă, ușoară, și e la nivelul reclamat de tehnica modernă. De aci se explică faptul, că dșoara Brândușan, trece cu cea mai mare ușorătate peste cele mai mari greutăți tehnice. Mai dispune de o liniște perfectă, de o eleganță rară în ținută; are mare stăpânire pe tema sa; un fapt ce impune.

Pe lângă tehnica sa rară, mai dispune și de un temperament potrivit, ce-l pune în serviciul artei, — pe întreaga întindere de piano și forte, — le redă ușor, natural, trecându-ne prin cele mai variate emoțiuni artistice sufletești.

Succesul artistic al concertului a fost desăvârșit cucerind inimile și mai ales cucerind și judecata criticilor germani și unguri, cari nu sunt obișnuiți a face elogii nemeritate artiștilor noștri.

Dar dșoara Brândușan nu s'a afirmat numai pe sine, ca excelentă artistă de pian, ci a ridicat cu sine și nivelul cultural și artistic, și conștiința noastră, a păturei intelectuale, atât în ochii noștri, cât și în privirea altora. La aclamațiile generale dșoara Brândușan a trebuit să mai execute la pian și alte bucăți, afară de program. Astfel a mai executat un potpuriu de I. Mureșan, răpind cu sine, cu arta sa, întreg publicul din sală, trecându-l prin dulci emoțiuni artistice, cari vor rămânea neuitate. Aplauze frenetice și îndelungate au însoțit fiecare punct din programă, fiecare prestațiune. Pe dșoara Brândușan o ajută în arta sa o memorie colosală de fidelă. Toate punctele sale le-a executat de rost, fără de note.

Restul programului încă a fost bine. Corul nostru mixt a cântat două bucăți draguțe: „Cântec de primăvară” (potpuriu) și „Cântec de vară”, Predarea bucăților a fost precisă, armonică; s'au remarcat foarte bine toate vocile, mai ales soprana dominantă al doamnei Veturia Dr. Pop. Corul, mic la număr, s'a achitat foarte bine, și coristele noastre prezentau publicului un tablou foarte draguț, de care suntem mândri. A mai cântat corul bărbătesc 2 bucăți frumoase: „Toarce lele” și „Țară mândră” quartet de bărbați. Predarea a succes pe deplin. Toate bucățile de cor au fost răsplătite cu aplauze din partea publicului. Un alt punct draguț din program a fost ținut de dna Elena Chiffa, solo de alt, cu acompaniament de pian (dl H. Cleo). Iată-l: a) „Pe mare” de Schubert, b) „Serenadă” de Meglio, c) „Bade, bădișor” de I. Iuga.

Dna Elena Chiffa e o membră zeloasă a corului nostru, o diletantă foarte bună; are o voce de alt foarte melodioasă, dulce și mlădioasă. S'a achitat foarte bine de tema sa; a fost răsplătită cu aplauze îndelungate, și a trebuit să mai cânte afară de program încă o doină, cu acelaș succes frumos, ca și al punctelor din program.

O bună parte din merit revine dlui maestru de cor Hermann Klec, care pune multă conștiință și pricepere la pregătirea concertelor noastre, precum în genere la toate probele de cor.

Succesul moral și material încă a fost foarte mult nimeritor. Sala cea mare dela hotelul „Regele

Ungariei” a fost înșesată de lume. (Sala dela Gewerbe-verein a fost ocupată). Frunțașii societății neromâne au ținut să onoreze acest concert cu frecvență numeroasă. Iar societatea română s'a prezentat întregă, afară de familiile aflătoare în doliu. Am avut și oaspeți din afară: Beelean; (familia Dr. Pavelea) și din alte părți.

În genere concertul dșoarei Brândușan rămâne un punct luminos în viața Bistrițenilor

Gabus.

Ultima oră

Lupta continuă.

Ajurnarea camerei prin autograf regal.

Partidele din opoziție, în primul rând partidul lui Justh, sunt decise să ducă lupta până în sfârșit. Astăzi camera n'a ținut ședințe din cauza sărbătorii catolice, mâine însă scenele de eri și de alaltăeri se pot iarăși repeta.

Posturile de polițiști, jandarmi și miliție stau și astăzi la locurile lor în locurile mai expuse ale capitalei și e probabil că vor rămânea încă câteva zile, ca să preîntâmpine orice tulburări.

În consiliul ministerial ce a avut loc azi sub prezidenția lui Lukács și la care au luat parte toți miniștrii, s'a decis ca îndată după votarea proiectului ce prevede modificarea regulamentului parlamentar, camera să fie ajurnată până la toamnă. Ajurnarea se va face prin autograf regal, ca în felul acesta să prevină o eventuală convocare a camerei, în timpul vacanțelor, din partea deputaților. La toamnă, se zice, va înainta guvernul și proiectul de reformă electorală, iar apoi va urma desbaterea bugetului pe anul viitor.

In jurul mandatului lui Tisza.

Partidul independist din Arad a hotărât, în urma celor petrecute eri și alaltăeri în cameră, să convoace într-una din zilele următoare o mare adunare populară. La această adunare vor fi invitați să ia parte și deputații din opoziție, cari au fost escortați de poliție, și vor fi rugați ca înșiși să povestească teroarea ce au văzut și actele de barbarie la care au fost supuși. Adunarea va provoca pe Tisza să renunțe la mandatul de deputat ce i-au încredințat cetățenii orașului Arad și de care s'a făcut nedemn prin purtarea-i medievală.

Partidul guvernamental din localitate încă nu stă cu mâinile în sân. Va convoca și acesta o adunare, care va vota încrederea patronului partidului contelui Tisza.

Critica scandalurilor din camera ungară. Cele petrecute eri și alaltăeri în camera ungară au aflat un viu ecou în sânul partidelor democratice din parlamentul austriac. În ședința de ieri a Reichsrathului partidul social-democrat boem a dezvoltat în această chestiune o interpelație, ținută în termeni cei mai violenți la adresa oligarhilor maghiari. Procedura inaportității din parlamentul ungar — se spune în interpelație — trebuie să revolve întreaga lume cultă. Reichsrathul e dator să-și ridice cuvântul împotriva sistemului terorist, inaugurat de potențații maghiari într-o țară cu care Austria are interese comune. Votarea reformelor militare nu s'a făcut în mod legal și prin urmare noile legi militare nu pot avea valoare de drept în monarhie.

Deputații Choc și Breiter deasemenea condamnă călcarea brutală a legilor într-o țară a monarhiei și prin asta pregătirea unui teren priincios pentru anarhie.

Deputatul Adler spune că în momentul în care parlamentul ungar a lăsat să se calce în picioare cele mai elementare legi ale țării, sancționând prin aprobarea majorității batjocurirea dreptului de imunitate al deputaților, acest parlament și-a pierdut orice drept de existență.

Mulțumită. D. Anton Precup protopop, Kisrehia în loc de anunțuri funebrele pentru fiul său Anhidim Precup teolog abs. de Gherla, reposat în 2 iunie, în etate de 27 ani a dăruit pentru fondul ziaristilor cor 20. Trimitem îndureratului părinte condolențele noastre și mulțumim pentru frumcăsa d-sale faptă.

Bibliografie

—x—

Alexandru Ciura: „Foiletoane”. (1907—1910) 4 cor. 1.60 + fil. porto. De vânzare la librăria „Tribuna”, Arad.

I. Novicov: „Emanciparea femeii”. Tradus cu autorizația autorului de Bogdan I. Goilav. 4 cor. 2 + 20 fil. porto. De vânzare la Librăria „Tribuna”, Arad.

Noua Revistă Română de sub direcțiunea dlui C. Rădulescu-Motru are următorul sumar:

Noutăți: Gheorghe Barițiu. — Politica colonială a Europeanilor.

Actuale: N. Durnovo: Greșelile diplomației rusești în orientul Europei. — Artur Gorovei: Un poet basarabean: Dimitrie Donia. Riria: Basarabia.

Critică: I. Netzler: Dela Kleist la Ibsen.

Literatură: D. Iacobescu: Călătorul întunecat (după Lenau). N. Em. Tohari: „După ce Ulysses revăzu Itaca”.

Dări de seamă: C. Sudețanu: „Sociologia” de H. Fundățeanu.

Expoziția „Tinerimei artistice”. Frank Brangwyn: Dela lucru. G. Mărculescu: Fereastră deschisă. O. Spaethe: Doamna Strimbu. L. Basarab: Cimitirul din Rucăr. Theodorescu Sion: Moș Ilie. I. Steriadi: Pe Dunăre.

Însemnări: Ministeriabilii... — Literatura de 10 Maiu. — Examenul în școlile secundare. — Moșii.

Revista revistelor: Economia Națională. — Luceafărul. — Floare-Albastră. — Revue Contemporaine.

Memento. Abonamentul pe un an, 10 lei. 25 bani exemplarul. Număr de probă la cerere.

— În editura Tipografiei și Librăriei „Doina” din Beiuș a apărut: „Foiletoane” de Alexandru Ciura un volum elegant și bogat, care va face plăcere amatorilor de o lectură selectă. Prețul: Cor. 1.60 + 10 bani porto. Pentru România Lei 1.80 + 20 bani. Comandele să se adreseze Librăriei „Doina” în Beiuș (Belényes) Ungaria.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

T. P. Cudalbu, București. Suma de 40 cor. au primit-o care, se va conta în abon. dv.

I. Albini, stud. Aachen. Abon. dv. e achitat până în 1 Iulie st. n. 1912.

L. P. Jebeli. Ne învoim la cele scrise de dv. „Reuniunea de lectură” Majer. Cu poșta de azi am expediat foile cerute. Ziarul nu e sistat la adresa dv., neregularitatea e la poșta de acolo, vă rugăm a face o întrebare, că de ce nu se înmaniază ziarul regulat.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

„ARDELEANA“
Institut de credit și de economii, societate pe
acții în Orăștie.

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **director executiv și secretar** al institutului nostru să
așerie concurs cu termen până la 20 Iunie a. e.
stil nou.

Beneficiile înpreutate cu aceste posturi sunt:
Pentru director:

- a) Salar fundamental 4800 Cor. la an;
- b) Bani de cvartir 30% a salariului funda-
mental!
- c) 5 adause cvinevenale de câte 10% a
salariului fundamental;
- d) tantiemă în suma de 1% a venitului
net anual calculată conform statutelor;
- e) diurne și spese de călătorie conform re-
gulamentului special;
- f) drept la pensie în condițiile normati-
vului referitor.

Pentru secretar:

- a) Salar fundamental 2400 Cor. la an;
- b) și c) ca la director
- d) tantiema statutară
- e) și f) ca la director.

Concurenții la postul de director au să
arate competența lor teoretică și practică pentru
conducerea afacerilor institutului, iar dela re-
flectanții la postul de secretar, să cere evalifi-
carea iuridică și praxă de bancă premească, sau
evalificare comercială teoretică.

Eventualele informări ce s'ar dori să pot
cere dela direcțiunea institutului.

Dat din ședința plenară a direcțiunii și-
nută la 24 Maiu 1912.

Direcțiunea.

Caut

un candidat de avocat

cu praxă pe lângă condiții favorabile. A se
adresa: **Dr. Emil Monția**, avocat Șiria (Vi-
lágos).

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprie-
tarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**,
căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe
lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K — 68
litru. Rizling — 70. Roșu — 94. Șiller
— 62. Carbenet alb K — 90 litru.

Vin din anul 1911 K — 54 și 56 litru.
Vinul să expedieze cu rambursă dela 50
litri în sus sub îngrijirea mea proprie.
Vase dau împrumut pe timp de două luni.
Pentru Calitatea vinului garantez.

Petru Benea
prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m).

Distins cu medalia de aur la expoziția din Paris!

Cel mai bun cosmetic este

CREMA SĂPUNUL PUDRA MARGIT

Cel mai bun și mai sigur mijloc în contra
beției se capătă la

BRAUN ERNŐ

Farmacia la „SFANTA TREIME“
Temesvár-Józsefváros, strada Bem nrul 30.

Gustați
Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru“.

VIRÁG és FARAGÓ

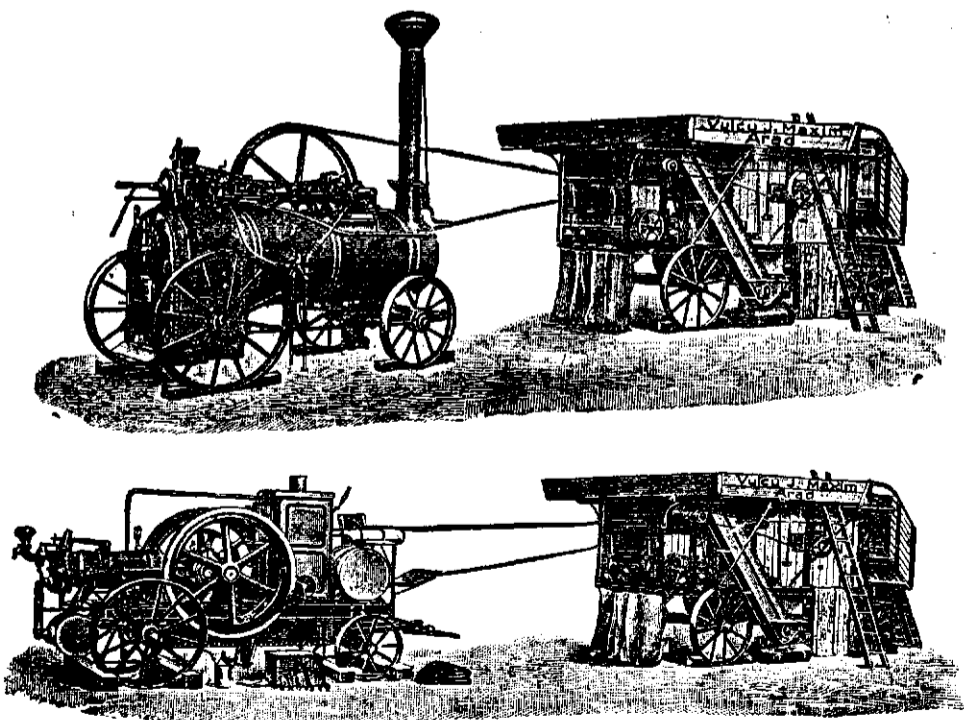
FABRICANT DE ARTICLI pentru INDU-
STRIA FERULUI și pentru ECONOMIE
BUDAPESTA, VII., str. Ilka nr. 11. R.

EXECUTĂ OBIECTE DE FER
PENTRU FABRICI, GRAJDURI,
SUPEREDIFICATE ECONO-
MICE, FLORĂRII ȘI VERANDE
CU PREȚURILE CELE MAI
CONVENABILE. — LA CERERE
CU PROVOCARE LA ZIARUL
„ROMÂNUL“, TRIMET CATA-
LOG DE PREȚURI GRATIS și
:: FRANCO ::

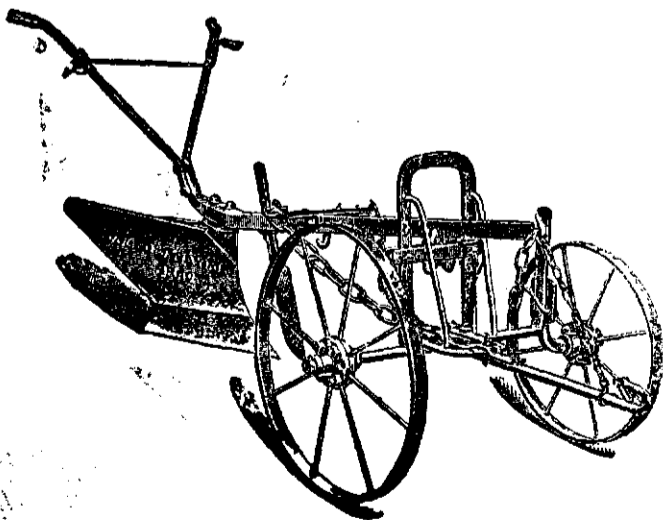
ANUNȚURI

se primesc cu prețuri
moderate la administra-
ția ziarului „Românul.“

MAXIM I. VULCU fabricant de
mașini
ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5-6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să
umbe singure, o efeptuesc în prețuri
moderate, după sistemele cele mai prac-
tice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu
transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de
secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez
totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente
mechanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la
firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

5000 de părechi de ghete primiți gratuit!

Imi socotese numai prețul muncii; punerea tălpilor la ghetе pentru bărbați și femei încă se execută cu prețuri foarte ieftine la

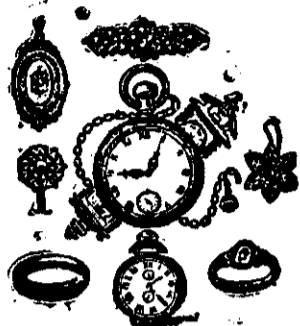
Eberstein Henrik pantofar
LUGOJ-LUGOS (Edificiul bazarului.)

Gratis

Szentgyörgyi Gy. Gyula

orologier

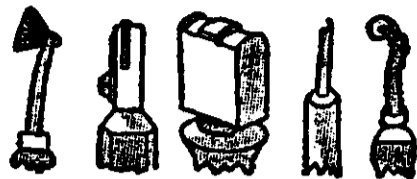
Sátmar — Szatmár,
str. Atilla nr. 1.

Pentru orice fel de
reparări și cumpărări
de oroloage ofer ga-
ranță.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Traian Turturean

lăcătuș artistic și de edificii
Bistriță — Besztercze.

10% economie la comande
— de lucrări artistice. —

Lucrătoare aranjată cu mașini moderne.

Atențiune la cuptoarele economice de bucătărie vestite în Transilvania. — Catalog și desemnări să trimit la cerere.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore. Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen
A R A D.

Leitner Sándor

mechanic și
electrotehnic
Cluj-Kolozsvár, str. Deák Ferencz nr. 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: casse de bani, biciclete, mașini de cusut, gramofone și mașini de scris. Primește orice muncă de branșă, precum: introducerea soneriilor, a lăminii de electrice și a diferitelor motoare.

Mănuși

bretele și jaretiere, impletitoare de ciorapi, cordele de gumă, perini de gumă pentru bolnavi,

irigatoare, precum și cele mai sigure preservative igienice de gumă și bandaje — ciorapi de gumă se vând cu cele mai moderate prețuri la

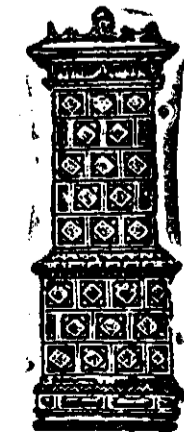
GUIDO BECSI mănușer și bandagist SIBIU
(Nagyszeben) Reisporgasse nr. 7.

Kiss János

fabricant de cuptoare și magazin de
cuptoare de lut

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Recomandă on. public din loc și jur magazinul lui bogat asortat cu cuptoare de olane și maiolică, sigure de foc, în stil modern și în diferite culori, cu aparat de fert în grabă, 25% economie în material de încălzit. — Pregătește, reparaază și clădește căminuri și vetre de fier. Comandele din provincie se execută grabnic, punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanță de 2 ani.

Dulapuri de gheață

— sunt indispensabile pentru orice casă! —

Dacă vrei să cumperi un dulap de gheață bun, trainic și ieftin, atunci comandă invenția proprie de dulapuri a lui **MOSKOVITZ** a căror părți constitutive se pot desface ușor și curăți, făcând în gheață o economie de 5% la sută. — Prețuri foarte moderate. Prospecte de prețuri ilustrate trimite gratis și franco:

MOSKOVITZ S.
fabricant de dulapuri de
gheață în

BUDAPESTA

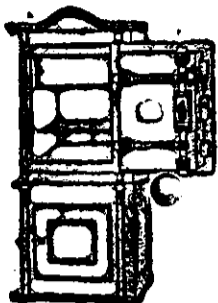
Bérokosis utca nr. 1.
(Guttenberg palota).

Fabrica budapestană de casse de bani

Gelléri și Schuller
BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

Efectuiază casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

Catalog gratuit și franco.

Dacă stropești cu „FORHIN”

I - ai mai puțină bătaie de cap,
II - a lucru mai puțin,
III - a cheltuială mai puțină!

deoarece „FORHIN”-ul este MICTURA DE BORDÓ adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frânzele umede. La ori-ce brumă poți se stropești, nelăsând ni un fel de sediment (drojdie). Multime de scrisori de mulțumită și recunoștință. Pregătim invenția drului Aschenbrandt de Rézskénpor și Bordópor. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica

„FORHIN” BUDAPEST, VI., VACZI-UT 93.

: Atelier de croitorie :

Ioan Avram,

→ Bistrița ←

Strada Iemnelor Nr. 63.

în casa Dr. Onișor, peste drum de casa comitatului.

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că mi-am deschis modestul meu

atelier de croitorie

în strada Iemnelor nr. 63, unde l-am mărit și aranjat după cele mai nouă recepții, astfel că acum sunt în plăcuta poziție de-a putea ținea în depozit permanent o cantitate însemnată de stoffe și alți articli de bransă. — Materialul este cel mai bun, prețuri cât se poate de moderate, comanda urgente se efectuează în cel mai scurt timp.

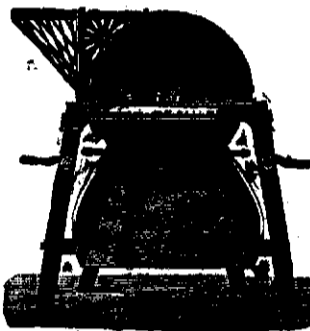
Hegyi János,

măstru lăcătuș de lucruri pentru zidiri și de artă. Atelier de mașini și depozit de mașini agricole.

(Casa proprie) Aiud — Nagyenyed, Strada Tövisi-ut.

Primește ori-ce lucrare de lăcătușerie artistică și pentru zidiri, precum și lucrarea și repararea be mașini agricole și industriale. La acele mașini cari nu se pot executa în atelierul meu, am luat reprezentanța și depozitul, mai multor fabrici, despre a căror fabricații m'am convins în decursul anilor, că sunt neexceptionabile. Rog să se adreseze în ori-ce afacere referitoare la bransa aceasta, — la mine, servind ori și cui cu lămuriri. Țin în depozit și mașini de cusut, cele mai bune fabricații, precum și cumpene, cântare, decimale. — Prețuri ieftine. — Catalog gratuit. Se dau cu garanție și condițiuni de plătire și în rate.

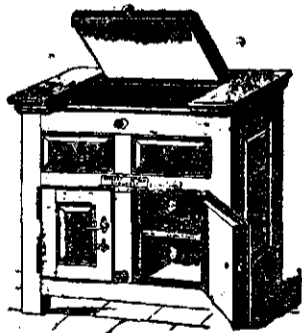

Dulapuri pentru gheață. Despre excelența dulapurilor mele de gheață se poate oricine convinge deja la prima vedere, drept

aceia recomand fiecăruia să-mi cerceteze magazinul aflător în Budapesta VI., Terézkör-ut nr. 8, sau fabrica. Deoarece toate fabricatele mele se execută sub conducerea și supraveghierea mea, de aceea ofer cea mai deplină garanță pentru calitatea lor bună. Nu-măroase scrisori de mulțumită dovedesc exactitatea afirmațiunei mele.

Gindert István
Fabrica: IV., str. Klapka nr. 5. Magazinul: VI. Terézkör-ut nr. 8. Budapesta.

Catalog de prețuri în limba ungurească, germană și franceză trimit gratuit.

Horváth Béni

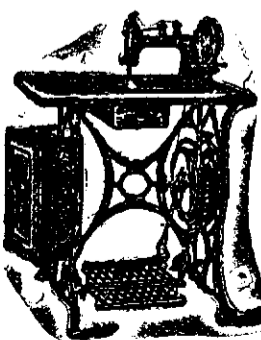
mehanic

Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18.

Recomandă în atenția publicului din loc și provincie, atelierul său mehanic aranjat din nou, unde primește comanda și reparări de lucruri ce aparțin în branșe, precum

Mașini de cusut
Mașini de scris
Biciclete și
Gramafone etc.

Utensiliile acestor mașini le are în depozit.

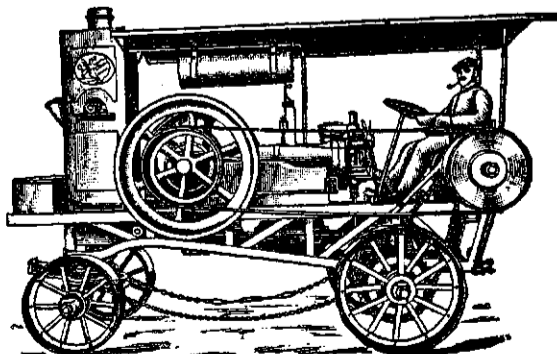
Reparaturile se efectuează repede și prompt.

Gleichmann I.

atelier aranjat cu putere electrică pentru repararea motoarelor și a mașinilor

DEVA, strada Aradului nr. 7.

Primește spre reparare grabnică și conștiințioasă motoare, mașini cu aburi, mașini de imblătit, precum și totfelul de mașini economice, instalațiuni de pompe pentru vin, bere și fântâni, precum și aranjarea d u nou a conductului de apă. Execută totfelul de lucrări de arhitectură, precum: uși de efier, ferestri de fier, balcoane, gratii, porți, trepte de fier și fiere pentru legatul pereților. Primește spre reparare specială gramofone, mașini de scris, biciclete și cumpen. Cu oferte de prețuri servesc la cerere.

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și mol nu se găsesc între ele. Pentru trăsnicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețul: 1 buc. 1'80 1'90 2.— 2'20 2'40 2'50 2'60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiteră banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coase „Koronagyémánt” Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

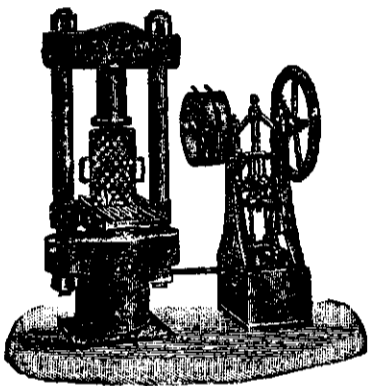
in Nyiregyháza.

Fabrichează după o experiență bogată ca specialitate

prese de olei mânate cu apă.

Plue de olei, construcție simplă ori complicată. Prăjitori de olei pentru încălzire cu aburi ori foc. Teasc pentru sămburi de bostan. Mașini pentru perfecționarea oleiului și aranjamentul complet pentru fabricarea oleiului. Unelte de melțat floarea soarelui, ș. a.

Exportul până acum în 237 uzine.

Cumpărați fabricație indigenă!

CARL HEMPER

și fiul,

prăvălie de tricouri și împletituri,

SIBIU, strada Kempel 9.

Recomandă fabricațiile sale pentru cari garantează anume: ciorapi, călțuni, mănuși, jachete pentru dame și copii, ciorapi pentru turiști din păr de capră, haine de copii și alte multe lucruri:

Ciorapi se pregătesc ieftin și bine.

En gros.

En detail.

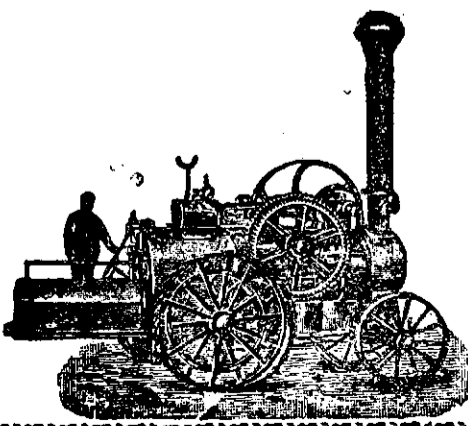
Vilitorul e al mașinilor de treerat de sine umblătoare!

Dacă locomobilul d-voastră nu este provăzut cu automat de sine umblător, adresați-vă la fabrica

Friedrich Testvérek

Temesvár-Józsefváros,

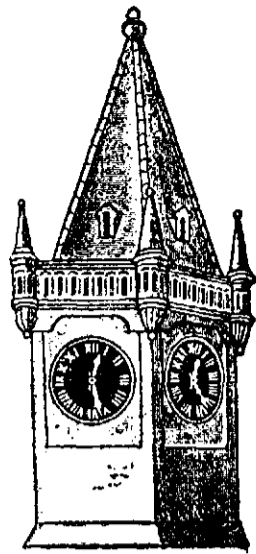
unde căpătați ori-ce informații de lipsă. In atelierele acestei fabrici să transformă la an peste 100 locomobile în automobile după cel mai nou sistem și cu piese noi brevetate. — Mare cruțare de timp și de bani se poate ajunge cu mașinile aceste automobile. Mare depozit în locomobile cu aburi. Prețuri ieftine! Condiții favorabile!

Fabrica nouă de
OROLOGE DE TURN
Sarkadi Zoltán & Comp.

fabricanți de oroloage pentru turnuri în
Nagyvárad Damjanics-u. 30.

(Casa proprie)

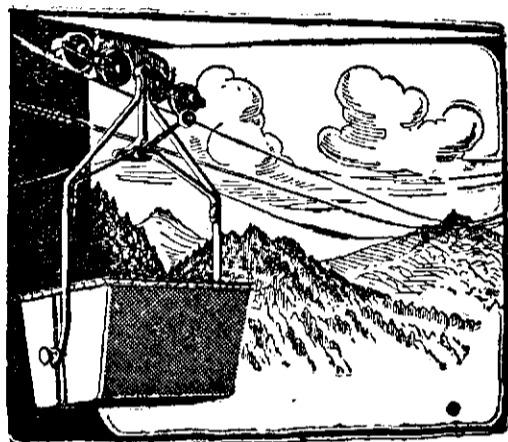

Recomandă introducerea admirabilelor oroloage de aramă, cari trebuie să trase tot la 8 zile odată, pentru biserici, palate, primării, fabrici și căsării. Se pregătesc oroloage pentru prețuri convenabile, garanție mai mulți ani. Repararea oroloagelor de turn se execută cu mînușositate.

Fabrica de mașini **LAUFER JÓZSEF,**

BUDAPEST,

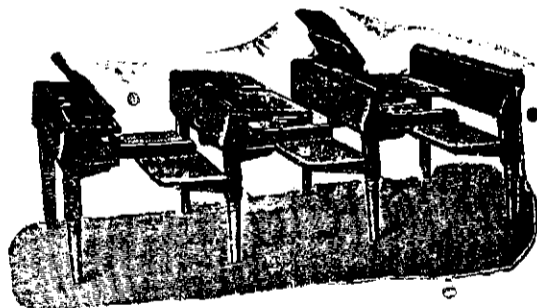
VI., PALOTAI-UT 15—11.

Linii funiculare, șghia-buri de precipitat vagoanele pentru mine, osii de transmisii brevetate »Balon«, căngi automate de descărcat, macazuri, mașini de remorsaj cu lanțuri sau frânghii. Aranjamente Skips și de încărcat, elevatoare și transportoare, etc.

Feivel Lipót utódai

Budapest, IX. Ipar-u. 4.

Fabrică de bănci pentru școală, aranjamente pentru birouri, accesorii de gimnastică etc.

Catalog ilustrat la dorință se trimite gratuit.

Cel mai bun și mai ieftin izvor de cumpărat!

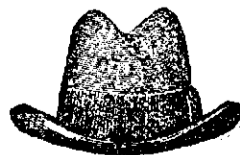
Cel mai mare asortiment în

pălării de domni și copii

numai fabricații veritabile în cele mai moderne colori și fason elegant, — apoi în

Cilindre și Claque-uri la

Gustav Schuster succesorul, Sibiu—Nagyszeben.
Grosser Ring 17.

Specialitate: fabricație proprie de pălării pentru țărani români și sași.

130 filiale
în țară și
în străinătate

Ghetele „TURUL”

sunt de primul rang
elegante și convenabile!

Cea mai mare fabrică de ghete din țară

„TURUL” soc. pe acții
în TIMIȘOARA.

Filiala:

ARAD, Andrásy-tér 13.
Palatul Minorităților.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârziuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc.

folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

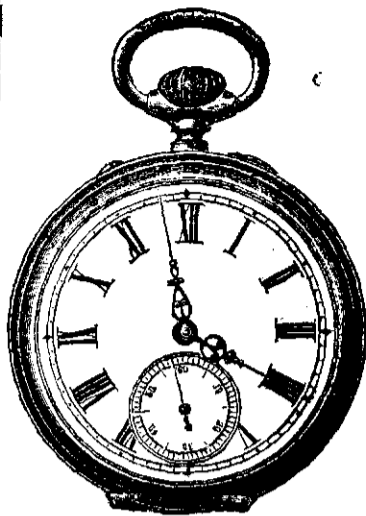
„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BE.
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.

GHEORGHE GIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucră pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu :::: prețuri moderate. ::::

Cele mai bune
oroloage
cele mai solide și cele mai moderne
Juuaericaale
atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă **chezășie de 10 ani** și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria
Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Románul” (adeacă scriu că a cetit anunțul în „Románul”). Corespundențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Schwalb Adolf fia Vilmos

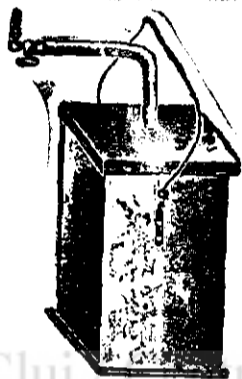
tinichigiu și mier.

Budapest, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsurile de litru din tinichea albă ori nickel, canele pentru olei, lack ori petrolu. facile, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimis gratuit și franco.

**ATELIERUL
DE FOTOGRAFIAT
A LUI**

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii deosemena acvarele, picturi în olei, specialități în țânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz, — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

THE VERA

American Shoe

Cele mai perfecte

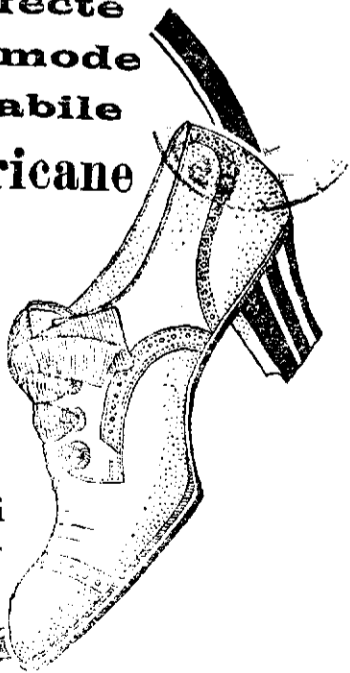
Cele mai comode

și mai durabile

ghete americane

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa**ARAD. Telefon 442.**

Cereți prospect!

Mare atențiune!

Sam. Wagner

Prima turnătorie de fer sibilană. — Fabrică de mașini agricole. — Atelier de mori și prăvălie de fer.

Recomandă cu cea mai mare căldură bogatul său asortiment de totfelul de motoare dela prima fabrică, dela cel mai mic și până la cel mai mare; asemenea și mașini de treerat din renumita fabrică HOFHERR dela cea mai mică și până la cea mai mare; nu mai puțin recomandă și totfelul de articole pentru edificări precum Cement de Portland și Roman din Beocin, traverse, trestie, carton cătrănit pentru învălit, pânză de sârmă pentru îngrădit, precum și orice fel de ferărie aparținătoare la edificări.

Toate pe lângă cea mai strictă garanță cu prețuri foarte moderate și condițiuni de plată avantajoase.

Nu vă grăbiți a comanda din alt loc, până nu veți vizita în prima linie această mare și bine asortată fabrică.

Efectuarea se face prompt și conștiințios.

Feriți-vă stimați agricultori a nu cumpăra imitații, și vă feriți de excroci.